

54.
GORANOVO
PROLJEĆE

54. GORANOVO PROLJEĆE

SUDIONICI:

ANNA AXFORS (ŠVEDSKA)

JELENA ANĐELOVSKA (SRBIJA)

PETR BORKOVEC (ČEŠKA)

GORAN ČOLAKHODŽIĆ

IRENA DELONGA NEŠIĆ

MARC DELOUZE (FRANCUSKA)

BORIS DEŽULOVIĆ

DRAGO GLAMUZINA

JOÃO LUÍS BARRETO GUIMARÃES (PORTUGAL)

DORTA JAGIĆ

MONIKA HERCEG

MATEJA JURČEVIĆ

SINIŠA KEKEZ

BARBARA KLICKA (POLJSKA)

STÉPHANE KORVIN (FRANCUSKA)

ARIAN LEKA (ALBANIJA)

SLAĐAN LIPOVEC

GREGOR PODLOGAR (SLOVENIJA)

TOM SCHULZ (NJEMAČKA)

DANAE SIOZIOU (GRČKA)

BALÁZS SZŐLLŐSSY (MAĐARSKA)

NADA TOPIĆ

RYAN VAN WINKLE (SAD)

AIVARAS VEIKNYS (LITVA)

NAGRADE

GORANOV VIJENAC

DORTA JAGIĆ

Dorta Jagić rođena je 6. 11. 1974. u Sinju. Diplomirala na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove (filozofija i religijska kultura). Piše poeziju, kratku prozu, dramske tekstove i kazališne kritike. Prevodi s engleskog i njemačkog. Uvrštena je u brojne domaće i strane pjesničke antologije, pojedini pjesnički ciklusi i priče prevedeni su na 20 stranih jezika. Od 1999. bavi se amaterski kazališnom pedagogijom i režijom. Vodi radionice kreativnog pisanja. Živi kao slobodna umjetnica u Zagrebu.

Objavila:

- *Plahta preko glave*, pjesme, SKUD "I.G.Kovačić", Zagreb, 1999, www.elektronickeknjige.com 2009.
- *Tamagochi mi je umro na rukama*, pjesme, Meandar, Zagreb, 2001, www.elektronickeknjige.com 2016.
- *Kalodont*, drama, Zbornik dramskih tekstova alternativne kazališne scene, 2003.
- *Đavo i usidjelica*, pjesme, AGM, Zagreb, 2003, www.elektronickeknjige.com 2006.
- *Kvadratura duge*, pjesme, AGM, Zagreb 2007.
- *Kičma*, kratke priče, Aora, Zagreb 2009.
- *S tetovažom nisi sam*, kratke priče, HDP i Jesenski & Turk, Zagreb, 2011.
- *Kauč na trgu*, pjesme, HDP, Zagreb, 2011.
- *Mali rječnik biblijskih žena*, Mala zvona, Zagreb, 2013.
- *Kanapa na rynku*, Instytut Kultury Miejskie, Gdanjski, 2013.
- *Prolazi i pukotine* (putopisi), Jesenski & Turk, Zagreb, 2015.
- *Kafkin nož*, pjesme, HDP, Zagreb, 2015.

Nagrade:

- Goran za mlade pjesnike, 1999.
- 2. nagrada časopisa "Vijenac" za kratku priču, 2001.
- 1. nagrada za predstavu "Jelka kod Ivanovih", SKAZ, 2002.
- "The Balkan Grand Prize for Poetry", 2007. (na pjesničkom festivalu "Curtea de Arges Poetry Nights" u Rumunjskoj dodjeljuje International Academy Orient - Occident)
- 3. nagrada na 43. Večernjakovom natječaju za kratku priču 2008. za priču pod naslovom *Ženski zatvor*
- 2010. na 14. međunarodnom susretu izdavača u Pazinu - jednomjesečni boravak u Grazu za zbirku priča *Kičma* i uspješan prevoditeljski rad s njemačkog jezika

- 2014. "The European Poet of Freedom Literary Prize" koju dodjeljuje Grad Gdanjsk (Poljska), za knjigu pjesama *Kauč na trgu* (HDP, 2011)

OBRAZLOŽENJE UZ DODJELU NAGRADE GORANOV VIJENAC DORTI JAGIĆ

Prosudbena komisija u sastavu Ana Brnardić, Miroslav Kirin, Branislav Oblučar, Marko Pogačar i Ivica Prtenjača odlučila je Goranov vijenac, nagradu za pjesnički opus i ukupan prinos hrvatskoj književnosti dodijeliti Dorti Jagić.

U svojim najsmionijim tendencijama i etapama, moderno pjesništvo od samih se početaka definiralo kao pustolovina jezične imaginacije, kao konstantno prestupanje granice na kojoj nas metafore prestaju učiti razumijevanju, postajući provodnicima intenziteta, mjestima pretvorbe značenja u tijelo. Pjesništvo Dorte Jagić u svojoj ekstravaganciji i razigranosti, ali i ozbiljnosti i posvećenosti, jedna je takva avantura, koja nas je uvijek iznova vraćala na početak, odnosno riječi samoj i njezinoj tjelesnoj „omotnici“. Jer, kako sugerira pjesma *Postanak*, možda je prije smislenih riječi i značenja u kojima smo se udomaćili postojala jedna „beskrajno gusta sisa / koja se glasala si-si-si-si / i koja se, greškom izgovorivši smislenu Riječ / jednog poslijepodneva / urušila u sebe / i izazvala naš svemir“. Ako je naš jezični univerzum doista puka slučajnost, rezultat greške, kako upućuje ova pjesnička slika, onda bi se za DORTINO pjesništvo moglo reći da predstavlja jednu od njegovih alternativa, kojom još uvijek odjekuje to pretkozmičko, gusto si-si-si.

Pjesnički put Dorte Jagić počeo je nagradom *Goran* za mlade pjesnike 1999. godine koja je rezultirala knjigom *Plahta preko glave*. Njome je autorica zaplijenila pažnju zainteresirane publike i kritičara, pa je primjerice Zvonimir Mrkonjić svoju recenziju otpočeo usklikom: „Evo pjesnika!“ Poetika ove pjesnikinje oblikovala se na tradiciji tekstualističkog pjesništva ili poezije jezičnog iskustva, naročito kvorumaške generacije, a kritika je upozorila i na crtu slamnigovskog ludizma koji se u prvijencu ogleda u dosjetkama, spretnim igrama lirskom frazom i duhovitom apsurdizmu. Ipak, ono što čitatelja privlači Dorti Jagić nije kreativno prisvajanje utjecaja, već ono što je specifično njezino i što je katkad teško jasno definirati. Može se reći da su posrijedi vrtlozi značenja i slika, nadrealistički smjele metafore, koje se dobrim dijelom zasnivaju na nečem sasvim običnom i banalnom, kakvoj svakodnevnoj situaciji ili motivu, što se neočekivano pretvara u čudesno i bizarno, i postaje nam sasvim novo i strano.

Na takvim je obratima pjesnikinja izgradila svoje sljedeće dvije knjige. Zbirka *Tamagochi mi je umro na rukama* temelji se na principu opisa porijekla i zakonitosti mogućih i nemogućih lirskih svjetova, koji na različite i fascinantne načine obesmišljavaju ovaj naš. Tako primjerice doznajemo da su „od svih gangličnih organizama na planetu (...) najnervoznija domaćice“, čiji svetac zaštitnik ima tijelo televizora sony, ili da je grčko tlo izrađeno od gume, iz koje anđeli „izrezuju žvake sa samoljepljivim sličicama filozofa“. Dorta se u *Tamagochiju*

pokazuje kao majstorica lirske asocijacije i metamorfoze, kojoj je za spektakl svjetotvorstva dovoljno tek nekoliko stihova. U sljedećoj zbirci, *Davo i usidjelica*, u središtu je tog asocijativnog vrtloga ljubavni govor, čiji se adresati kroz cikluse mijenjaju, da bi sve završilo epilogom naslovljenim *Apage Satanas!*, koji rječito govori o ishodima opjevanih i mitologijom zaogrnutih susreta i veza.

Kvadratura duge zbirka je koja donosi svojevrsan zaokret u Dortinoj poeziji – raniju razigranost i lakoću slika odmjenjuje jednako metaforički smion, ali tonom ozbiljniji i simbolikom teži govor, gusto prepleten kršćanskim motivima i bogat duhovnošću kojoj je potpuno strana svaka ortodoksija i institucionalnost. Kao što je navela u *Malom rječniku biblijskih žena*, Isus je za autoricu vjerski i društveno neprilagođen heroj, a kako svjedoči spomenuta zbirka, on je put kojim se nadilaze okviri svakodnevnog egzistencije, koja stješnjuje „crnu baklavu“ tijela i hrani ga krivnjom. *Kvadratura duge* na jedinstven način u hrvatskoj poeziji, bez patetike i općih mjesta, uprizoruje tu borbu tijela, krhkog i fragmentarnog, da se ispravljene kičme vine u obzor drugačijeg postojanja. U sljedećoj knjizi, *Kauč na trgu*, Dortina poezija još je više prožeta tamnim, egzistencijalističkim bojama, te zadire u teme poput nezaposlenosti ili bolesti, a osjećaj stiješnjenosti izvrsno se predočava u ciklusu u kojemu se opisuju različite vrste soba, spram kojih se preferira kretanje i putovanje kao simbol slobode. I ova je knjiga u znaku napetosti čije je poprište tijelo, o čemu svjedoče početni i završni stihovi pjesme *povratak bogu*: „otišla je od boga / vratila se želucu“, odnosno: „otišla je od želuca / vratila se bogu“. U zadnjoj, šestoj zbirci, *Kafkin nož*, dolazi do još jedne mijene u autoričinom pjesničkom diskursu, čega je najbolji dokaz prvi, tonom gotovo angažiran ciklus, posvećen „viktorijanskim pionirkama i pustolovkama“, u kojemu pjesme funkcioniraju kao lirizirane biografije žena koje su izigrale društvene konvencije i živjele izvan predviđene rodne uloge. Dartin pjesnički govor u ovim je pjesmama dobio vrstu izravnosti, transparentnosti i tematske zaokruženosti, što predstavlja novost u njezinom opusu, čije će dalje kretanje biti uzbudljivo pratiti.

Na koncu, može se ustvrditi da je osamnaest godina nakon prvog *Gorana* i šest objavljenih zbirki poezije, krajolik hrvatskog pjesništva nezamisliv bez poetskih svjetova Dorte Jagić i njezine lirske avanture; riječ je o pjesništvu u naponu snage, koje upravo zato želimo nagraditi i potaknuti ovogodišnjim Vijencem.

Branislav Oblučar

IZBOR IZ POEZIJE DORTE JAGIĆ

POZIV NA RUČAK

dođi danas na ručak
ne brini, znam da ti treba vjere
ja ću postaviti zid na travi
ispred njega naložiti vatru
od starih rascijepanih vrata

kako bi to svečano bilo
gledao bi tik uz mene kako se
bez šarki rasplinju u zinulo nebo
i plakali bi filandendroni
ponapijali bi se mravi
i ti bi načas sa svecima jeo

dođi danas na ručak
čuda neće biti bez tebe
ima stvarno na livadi svega, a
vrata su nam ostavila
dvije zlatne kvake za gozbu
u prsima mi tek rastaljene
čekaju sočne

dođi danas na ručak
vidjet ćeš, samo ti treba vjere
one će bez pritisaka ruku
otajstvenim mehanizmom
zatvarati i otvarati
tebe u mene
mene u tebe

dođi još danas na ručak
sad je čas, već
sutra će sve pojesti muhe

PLAHTA PREKO GLAVE

ležiš šutljiv pokraj mene
ne znam kako sebi
meni smrdiš na križaljke

i financijske probleme,
i dokle ću ja govorit?

ležiš, sporo kližeš ispod mene
mene neželjene
opet si sav siv, čovječe, ta
dokle ću ja govorit?

ležiš mrtav pijan pokraj mene
pokraj, a ne onkraj
i još pišeš narodne pjesme
dok ja mrtva ležim, čuj,
dokle ću ja govorit?

ležiš debel, hladan pokraj mene
mene zbog tebe, jao, satrvene
nisi skopčao ni pola posto o dužnostima,
kakav si bio živ
takav si i mrtav osto, i
dokle ću ja govorit

PREVARA

sjela sam u obruč
i odmah pomislila
da sam kugla

na rubovima sam pustila
pjenu i odmah pomislila
da sam krigla

obrubila sam svoj svijet
i odmah pomislila
da sam kragna

obmanuo me vlastiti
obrambeni stroj

ja sam nestala
bez traga

NADROGIRANI STOL

u našoj prepunoj kući
pod bijelom ravni stropa
jedna drvena ravan
svađe i klimave sloge
stoji mirno i kljuca
na četiri tanašne noge
šuti i mirno mantra
u položaju hatha joge
u kontrastu s nama
s dostojanstvom doge

u našoj prepunoj kući
iscrpljeni stol uzima droge

POSTANAK

a što ako je u početku bila beskrajno gusta sisa
koja se glasala si-si-si-si
i koja se, greškom izgovorivši smislenu Riječ
jednog poslijepodneva
urušila u sebe
i izazvala naš svemir

PRAMREŽA

već tjednima
skupi stari džepni pauk
moga djeda
Ispređa prikaz stvaranja paučjega svijeta.
u onoj prašnoj, najsjevernijoj sobi.
već se jasno nazire da je prvi pauk nastao tako
što se prabalerina ostarjevši udebljala,
napuštena umrla i pokopala se
u plesnu papučicu iz koje je izmigoljila
za tri dana kao pauk krstaš.
pauk vrlo ponosan i bijesan,
genijalni luđak napunjen nitima baletne haljinice.
(niti te su više nego idealne
za nevinastu osvetničku mrežu.)
usput, jeste li znali da

u svemiru pauci riču glasnije od lavova?

KĆERINSTVO KIŠE

došla sam posjetiti tatinu mamu na kaptol.
baš kao i obično, subotom navečer i kad toplo kiši.
jer noćas ću biti primljena u kćerinstvo kiše.
u utrobi stabla divljeg kestena na svojim kostima
sjedi bakica.
ona unutra stvara manje-više sve gradske ptice.
da ne bi oslijepio to ne smije nitko vidjeti.
(kaže mi – i kad čovjek umre, sinko, nešto mora raditi)
a točno u božju ponoć, uniđem i ja u deblo drveta Iako,
kao što kišobran klizne u futrolu, i s pticama
stanem promatrati i blagoslivljati rijetke ljude.
posebno one koji život prošeću
uz nepokretno, s udivljenjem.
(možda su neki od njih već u kćerinstvu kiše)
za nagradu, baka me noćas naučila ptičjem članku vjere:
drveće je na sliku i priliku kiše.
kiše uzemljene pa u krošnju izemljene.
za bakom sve ptice ponoviše svečano
...na sliku i priliku kiše..., kiše uzemljene potom izemljene...
tek u zoru morala sam kući, u svoj topli put.

MINUTE ŠUTNJE NA ODAŠILJAČU

od svih gangličnih organizama na planetu
najnervoznija su domačice.
i kad su najsmirenije
noktima mrve u džepovima šlafroka
šahovske kraljice od tijesta.
svoje poznate vidne halucinacije
dobivaju od kronične osvjetljenosti kuhinjskim
žaruljama od šezdeset i šest vati.
ispod pregača nose tijela puna pupaka
a u očima sjenke nedonoščadi u zelenom pakpapiu.
njihov svetac zaštitnik ponešto je malouman
i ima tijelo televizora sony.
u prijepodnevnim satima
ako je zdrava
štitnjača domačice izlučuje

posljednje želje junaka hispanističke sapunice.
kad naposljetku umru od dehidracije
njihova smrt izaziva tonske smetnje na odašiljaču.

LOŽA HVATAČA POMISLI

sigurno je
da još Živi tradicija gluhih travara
koji kradom skupljaju smolu iz zdravih ušiju.
to rade pomoću nastranih pijavica
pa u zemunicama ispod kolodvorskih bifea
uvečer povezu oči i prave iz smole ukusan, slatkast čaj.
natašte ga u zoru ispijaju
da bi mogli lunjajući ulicama oslušivati i
snimati naše pomisli, naposljetku
biti ekskluzivni poznavatelji prave situacije u svijetu
ipak, znatnije ne utječu na ljudsku sudbinu
jer ti čudni gnostici preziru djelovanje.
u amazonskim prašumama tiskaju svoje tajne novine
samo za upućene članove.
nažalost, lepet njihovih svećanih kragni
rastjeruje naše Špijune
pa o njima zapravo ne znamo ništa više.
samo jesen skuplja njihova najsitnija sjećanja
koja nakon smrti ugrađuju u transkontinentalnu cestu

UDALJAVANJE

po granama svakog drveta na svijetu
sjedi jato anđela od nevidljiva porculana.
kad jedan među nama počini grijeh,
njemu najbliži anđeo padne
i razbije se u točno onoliko komadića
koliko je metara čovjek od boga dalje

VOLJA ZA GOLI DAH

ujutro sam ispovraćala
u školjku onaj neprobavljivi dio
tadziove kose.
onda sam je htjela osušiti, počesljati

i elegantno si je rasporediti po glavi.
ali ogledalo u kupaonici posve su zakrili
puževi na samrti.
mazili su se i opraštali baš kao da su
svu su noć slinom iscertavali
naše siluete,
matematičkom netočnošću
izgovarali svo moje, od rođenja,
potisnuto disanje

ČOVJEK IZ PRVOBITNE JUHE

na kvaternikovom trgu
upoznala sam čovjeka koji je nastao iz
prvobitne juhe.
zastao je pokraj mene kao
još jedan moj nepotrební izum.
kad je rekao svoje ime
svi okićeni dućani, kestenje i kolporteri
oslijepili su i bježeći zamolili me da ga
hranim samo slinom svojih usta.
taj me moćni čovjek posjeo u krilo
i u srce mi zabio načetu lizalicu,
ostalu od posljednjeg utopljenika

MOJ PRIVATNI HENRIK VIII

noću ispod tvoga trbuha definiraju te tvoje
pogubljene ljubavnice.
ti si taktilni orkestar koji ženama daje smrtnost ili besmrtnost.
ti si strpljivi kolekcionar očnih živaca vanzemaljaca
i plavičasta pojava nad horizontom.
ti si siva krv i limfa sveca irineja u pahulji.
svake jeseni i zime ono su tvoji u kupolu
skupljeni prsti nad bajkalskim jezerom.
tvoj je zagrljaj geometrija izgubljenog pa nađenog kišobrana.
ti si okomita rijeka-giljotina puna toplih trava
od kojih pčele polude i odbace svoj mudri ples
za tango apassionato

MI PTICE, A RIBE, A RIJEČI

u početku,
kao duh u postanku
mi, ptice tek izletjele iz križa
lebdimo nad tamnim vodama
još nejasne svome kljunu
dirljivo razrađujemo godinama
i pad i let i pad
prihvatljiv zrnju metka i našem
neprobojnom tijelcu
od žutoga skaja što prolazi kroz
sve zidove
dugo učimo prepoznavati naš vjetar
i ljubiti se s njime u trbuh u munji a
na zemlji rubikovom kockom
odvajati more od kopna
i na tlu
napuhavati čvrste sfere zraka,
što će se tek kad poletimo
po trgovima uvaljati u brašno
i postati vidljive
svima jestive
kugle živih
riječi

TIJELO U CRNOJ BAKLAVI

Sv. Pavlu i dr. Freudu

svako tijelo žudi za krivnjom
napinje se da mu niknu
još tri slomljene noge ispod struka i utetovirana
suza, iza uha zatakuta cigareta
a iz srca žuti tamjan dim
kao stalno iščašeno rame
nagaženog mrava
tijelo će te ugurati s krznom kroz žarulju u svjetlo
a propadati naglavce u bunar za znanjem
na dnu tog đavla oblizati otrovni sladoled
od tuđeg skašenoga tijela
tijelo želi pritegnuti boga
u svoje bijelo odijelce bez zraka
organizirat siromaštvo i babine papuče

tijelo je bijesno na svoju skupocjenost
izumrle životinje
i lopta se prljavim krpama sa strahom
smanjuje se samo iznutra
kao kiseli zidovi naopake ružičaste kuće
u susjedstvu u kojoj skoro svi žive trudni
u žudnji za nečim
tijelo se vrtastim jezikom pravi da titra
kao sve u kvantnom sudoperu
a jedva se miče iznad kičme
i strasno stari trbuhom pri tlu ta
skorena trska s glavom
misli da je vidjela cicu-macu
da joj je na licu stoposto
ogrebotina
od neba

KANTATA O KAVI

za stolom u kafeteriji koja je brijačnica i kockarnica
dakle cijeli svijet
sjedim na turskoj kavi s francuskim kraljem lujom xiv.
(prvi esspreso-aparat bit će izumljen tek za dvjesto godina,
pa pijem crnu).
šutim i gledam kroz dim
kako mi raste ogroman crveni rep sličan lujevom
dok se on hvali
kako je on njegovo nizozemsko drvece kave
bilo mama milijunima stabala kave u americi i širom svijeta.
u kutu sedam aristokrata mirno kartaju ombre
i pijuckaju kavu iz šalica bez rukohvata.
tek tu i tamo izmile im tanki gujinji jezici
obloženi debelim smeđim talogom.
nešto bliže našem stolu sve grbaviji koptski redovnici
mumljaju nad šalicama,
a arapski liječnici raspravljaju jel bolja coffea arabica ili coffea robusta.
baš kad sam luju natuknula pospanija nego prije
da mi je više zlo od te dokone navike
i kako neću više nikada popiti ni jednu jedinu
ulazi otkrivatelj kofeina, doktor sylvestre doufour.
ispravlja me nestrpljivo još izdaleka
draga, ne nikako naziv kava, ili nutmeg,
već arapsko vino.

to je izvorni zbog fermentacije.
zaobilazi napučeni stol za gatanje iz taloga
i sjeda k nama.
konobar mu žurno donosi prirodni naranča juice
pa ispriča kako je jučer na svojoj prvoj kavi
bedasti papa klement vii kavu pred svima krstio u kršćansko piće.
svi otpijaju gutljaj crнке i smiju se.
ja napokon zgazim nogom zmijicu pod stolom
i ustajem platiti račun jer luj nikad nema za kavu.
mislim si kako su je samo pametni trgovci vinima
i limunadama iz italije
nazvali vražjim napitkom

MEDENI MJESEC

nedjeljom navečer poslije bogoslužja
u maglovitom tramvaju uvijek mogu početi stvaranje
iz ničega.
nema čak ni gradonačelnika, nema ni kanarinca.
nema ni ostavljenoga ljubavnog pisma
kontrolorki karata u štanc-aparatu
nema suhog ručnika, paste za ružičaste cipele,
ženskog zahoda.
nema ni jedne kartonske kutije s ostavljenom
djevojčicom i porukom.
po turobnoj golotinji čeških prozora i stolaca
očito je da kingovi žderači vremena
prvo u tramvaju sat pomaknu na zimsko vrijeme.
mogla bih plakati nad odbačenom kriškom kruha
i čašom crnog vina na stepenici
kraj prednjih vrata.
ne da mi se jer nema ni glazbe ni grijanja,
ni onog scenarista sa htv-a
koji ne vjeruje da je čovjek bio na mjesecu.
nema ni lažnih magistara s platfusom
ni zaostalih mina ispod sjedala.
u hladnoj dvanaestici od nikoga gledana
od nikoga smetana
vučem kabel skroz od boga do trajnoga dragoga
do susjeda muža koji se zove skoro kao ja.
želim ga napokon dovući i posjesti, bar do
posljednje stanice.
znam samo da je ciganski lijep i

da se kreće pomoću kistova.
ali na pustim stolicama nema nikoga
tko bi mu pročitao prava i stavio lisice
u slučaju da uđe na sljedećoj stanici.
a ako me kao i uvijek drsko upita je si li se udala
kud ću sa svim tim harmonikama i svadbenim posuđem
na medeni mjesec
još prije kvaternikovog trga

sobe sa psom svađe

na žitkoj masti iz
probušenih usta ukućana
mnoge dnevne sobe nakon obiteljske svađe
iskliznu iz tijela kuće i
oštro se nagnu preko ruba,
škripe, lude
mrtvo ukočene.
i kad umorni svađači pođu oprati
usta, ruke, zvuk i suđe
u zagađenoj sobi nastavlja
psovati i cviliti netko
neugodno čudan.
nije čovjek, niti drvo, a ni kamen.
nije autorobot, ni fotorobot
ni stari usisivač.
to mali zli pas svađe
nad provalijom nagnut
nastavlja gristi
samog sebe

jesenja stabla u sobama

noću na gornjem gradu
u vlažnim spavaćim sobama
iz raspuklog parketa rastu kao baobab
golema porodična stabla
s njihovih teških grana vijore
crni pramenovi odrezane kose i
suhi listovi obiteljskog prava
nema nikog budnog

svi negdje pod korijenjem spavaju
dok se u deblima tih divova
kuha nova gradska jesen
i sve bi bilo suho da
iz krošanja po cijelu godinu
ne cure kiše kao stari šampanjac
po prašnim tapetama, stvarima,
kiše udaraju kapima u
velika zamusana zrcala
na zidu se nakrivljuju okviri s fotografijama
padaju, zabijaju se poput noževa
u tlo i oslobađaju ispijena lica van
s propuhom niz strme ulice
u sjenci na hrpicama lišća trunu
ostavljene
kante i lopatice
čokolada

Progutani kišobrani

Koliko ljudi dnevno proguta kišobrane? Crne, male
i mokre?
Koliko ljudi ujutro otvori usta za šiljak i dršku?
Da, već na gradskoj ulici čovjek se povije pa se
naguta crnog pijeska sudnice,
iz električnog stupa, iz vjetra, iz zida sudske zgrade,
guta guta i zaspri na bodljikavoj klupi u autobusu u
vlakcu na lučkim dokovima
ponekad trzne, zine i zamre kao goli losos na kraju
puta kličući
iz strane vode svojoj prirodnoj smrti, svojoj truloj
peraji, svome zamućenom oku
bez ijedne žarke trepavice
bez ijedne ispaljene munje u oluji!

Pod našom kožom crni kišobrani šire platna, natiču a
odaju ih tri rendgenske snimke: kruta leđa, crni
grašak noći na jeziku,
mutna voda u ravnim radnim cipelama.
Djevojka se gleda u zrcalu, naopako. Puši lulu
nemira.
Zna samo otići zubaru, nasloniti se u kut kao mokri
kišobran,

na stolici nasloniti usta na teški zelenkasti prst
zubara
zaraznog zubara, nekoliko minuta plakati nad
besmislenim odljevima,
zagrizima, nad bijedom još jednog jutra bez jake
poruke gladnima ovoga svijeta,
bez pjesme otkupljenja, bez velikog dnevnoga
boravka s narančama.

Danas je nekim susjedima poštar donio dobar dan u
torbi, golemoj i mrtvoj
kao da je od rasporene nemani,
taj raznoslač penzija i ugovora, hodač po telefonskoj
žici
kao pseudo-mesija, obučen do grla, rastresen i brz.
Ali njegove službene
rane nemaju moć upijanja tuđe hladne vlage, straha.
Nad televizijom i novinarima stalno pada
informatička kiša
kao sitno računanje, slovkanje bez životnog daha.
Koliko ljudi danas hoda u vjenčanicama od
novčanika, od političkih i obiteljskih slika,
od koncentrata paradajza do tanjura, gaca
natmureno, grobno ispod gornjeg
sloja tla i svijeta tiho i nezamišljeno
po sivim hodnicima kao po vodi, po nečijoj nevažnoj
lokvi krvi,
pod granama zadavljenog stabla u oblaku dima?
Progutani su kišobrani posvuda u tijelima,
svijet se njiše pod njima,
mali su ali teški kao smrtni strah otete djevojčice,
kao olovne gujavice, Hitlerovi kišobrani i crne
slušalice
na poznatoj slici je sve obješeno o tanke stalke, o
kuke
S. Dali je slikao te teške krajolike s crnim kišobranima
bez meke utjehe plavoga i bez opeklina zvijezda
i je li se ubo o svoju zvijezdu?
Djevojka se ogleda u zrcalu tužno, kao da je
primabalerina
u kolicima, pita se pod kišom blještavih meteora
tko je zabio u naša tijela ta paprena koplja što nose
tajnu
malaksalog groma, napola ostvarene zle,

a napola dobre slutnje.
Zrcalom i nebom proletjelo je jato opsjednutih
ptica,
dolje se, u džepu jednog muškog i jednog ženskog
kaputa od prvog krzna,
promeškoltio mlak dlan
nalik zmiji.

GORAN ZA MLADE PJESNIKE

MONIKA HERCEG

Monika Herceg studentica je fizike na Odjelu za fiziku Sveučilišta u Rijeci. Rođena je 19. 10. 1990. u Sisku, a opću gimnaziju završila je u Petrinji. Trenutno živi u Zagrebu. Pjesme su joj objavljene u *Zarezu*, *Stranama*, *Rukopisima 39* i drugim časopisima.

OBRAZLOŽENJE UZ DODJELU NAGRADE MONIKI HERCEG

Od 38 rukopisa pristiglih na natječaj za nagradu Goran za mlade pjesnike, prosudbena komisija u sastavu: Ana Brnardić Opriou, Slađan Lipovec i Ivan Šamija jednoglasno je odlučila da se nagrada Goran za mlade pjesnike dodijeli Moniki Herceg za rukopis *Početne koordinate*.

Budući da je kvaliteta većine pristiglih rukopisa bila na zavidnoj razini, komisija čestita svim autoricama i autorima prijavljenima na natječaj, a nakon procesa ocjenjivanja u kojem su nijanse odlučivale, pohvaljuju se Tomislav Augustinčić za odličnu zbirku *Ipak, zora* te Marija Dejanović za rukopis *Migrena u tlu*.

Knjiga *Početne koordinate* Monike Herceg (1990) čvrsto je koncipirana i iznimno dobro izvedena poetska zbirka. Njome se autorica upušta u avanturu promišljanja i ispisivanja događaja i osoba vezanih uz tematiku vlastitog porijekla, iznova gradeći iz pjesme u pjesmu vlastiti, fluktuirajući identitet, koji se od ishodišta neprestance mijenja u prostoru i vremenu, ali istovremeno se kreće po pravilnim putanjama životnih ciklusa, kako autorica sama navodi: *generacijama čuvamo tajnu / da ptice zapravo ne umiru / s prvom južinom / u njima ožive sunčeve pjege / koje ih vrte na početne / koordinate*. Polazeći tako od vlastitih iskustava iz djetinjstva, porodice ili zavičaja, ona govori i o općim, a toliko suvremenim iskustvima kao što su izbjeglištvo, u opreci s bijegom, rat ili smrt.

Smrt je svakako jedna od centralnih osi oko kojih se okreću tekstualni planeti ove knjige, međutim ne smrt kao konačno stanje, pesimistički kraj, nego kao dio stalnih kružnih životnih procesa, u skladu s cikličkom koncepcijom koju si je autorica odredila. *Sitne smrti* – kako ih autorica na jednome mjestu imenuje – nezaštićenih životinjica, kao što su zmije, ptice ili zečevi, tako simboliziraju čovjeka općenito kao krhko i potrošivo, ali i nastavljajuće biće, istovremeno nježno i okrutno, kao što je i sama stvarnost koja ga određuje.

U tom smislu naslovi i podnaslovi ciklusa „Zmijske smrti (Podrijetlo)“, „Ptičje smrti (Bijeg)“, „Mačje smrti (Izbjeglištvo)“, „Zečje smrti (Povratak)“ u suglasju su sa svakim koncizno napisanim i izbrušenim stihom u ovoj zbirci, a narativnost tekstova – jer narativnost je naprimjereniji način za iskazivanje promjena, gibanja i kruženja – nadograđena je sjajnim pjesničkim slikama, navedimo još jednu od njih: *a Kata je nosila munju pod srcem / koje je preskakalo / kao pokvarena igračka*, dok naslov *Početne koordinate* zaokružuje dojam da je

riječ o duboko promišljenoj, proživljenoj i ispisanoj knjizi. Njome Monika Herceg, možemo to već sada reći, zauzima čvrste i istaknute koordinate u suvremenom hrvatskom pjesničkom korpusu, a i šire.

Sladán Lipovec

IZBOR IZ POEZIJE MONIKE HERCEG

Rana jesen

mokre duše bukvi i kestena škripe noću
šireći godove kao krugove u vodi
početak svijeta i sjevera
koncentrična je kružnica

ciklame osjete pospanost
prodire smjelije
nagriza lukovice
taložeći se u njihovu plodnost

čaplje premještaju ruján
s jedne strane jezera na drugu
prateći sunce narezano u trskama
dok glasne žene peru odjeću
u mrzloj vodi do koljena
rastvarajući se kao ježavke kestena

preostaje samo
preorati još jednom dubinu sna
ostatak svjetla podijeliti s jelenima
prije sutona oni će skinuti svoje krzno
i ugrijati im ruke

O podrijetlu

1.

majka moje bake nosi vodu s potoka i spava
u lišću kad nitko ne gleda
pala je rukom u kotao pun masti kao djevojka
i nosila veliki ožiljak

dužinom cijele podlaktice

uvijek je pričala
kako su njena djeca
šest sinova i jedna kćer
nicali kao gljive
jedno po jedno svakog ljeta
tih plodnih kišnih sedam godina

jednog srpanjskog popodneva
gromovnik je bacio munju
ravno u njihovu štalu
mačke su izgubile uši
a njeni sinovi
razbježali su se poput mrava
na drugu stranu ekvatora

2.

baka je često govorila
kako je njen otac zapravo
Mato iz susjednog sela
koji pod šeširom nosi
putovanja kao nar sjemenke
i posjećuje ih čim
utihne posljednji lavež

njihovo siromaštvo koje je prošupljivalo zube
zatrpavao je ilovačom i gurao
među kosti uginule stoke
kao i grube debele ruke njene majke
pune žireva i lješnjaka
prepelica koje misle da su žene

ponekad bi stao i zapalio cigar na raskrižju sela
puštajući da ga u oblaku dima
prekriju cijelog
pčele i ptice

skupljao je koštice trulog voća koje
je ostajalo iza berbi
vjerujući u zdravu jezgru
i sad je svejedno s koje strane prilazi zima

jer ne ostaje ništa
osim štihanja i kopanja
nužnog tetošenja zemlje
nakon predugog ljeta

3.

kad kesten rodi šuma je puna berača
glasovi trče leđima žena
kao divlje životinje
pomlađujući ih stranim naglascima
i njihova se puna tijela otvaraju
kao prazni ormari

stranci u šumi ostavljaju cipele i dobre namjere
bosi utrčavajući u postelje
gužvaju suhu kožu
pod prstima kao pod mrazom pucaju oči
one pune vode pucaju glasnije
kao bobice grožđa pred zrenje
i umjesto pijetlova bude selo

početkom ljeta u vinogradu niknu djeca
bez očeva
kao mlade pečurke iza kiše

Gluhe mačke

kad je gromovnik presložio nebo
prvi grom udario je u našu štalu
a drugi u mladu Katu

zakopali su je do glave
u vrt kraj gredica luka
i čekali dva dana
da joj prokljaju ruke
iz mokre crnice

bilo je to još jedno čudo
kojem su svjedočili seljani
naše gluhe mačke nesretno su mijaukale
ne mogavši čuti svoje glasove

ni predeće utrobe pune miševa i mačića
a Kata je nosila munju pod srcem
koje je preskakalo
kao pokvarena igračka

Rast

rezali su drveće kao svinje
i ponekad se činilo da više krvi isteče
kad hrastu prerežu povezanost s tlom
nego kad svinju objese
da izađe iz nje
ostatak smrti
razgranatost korijenja sjekli su u pakete
skrivajući u tlu bolesti
i onečišćenje bukom
vidjeli smo kako dimnjaci probijaju oblacima trbuhe
grad koji se širi kao tuberkuloza plućima
vjetar bez smjera koji ne znamo imenovati
rast koji je nemoguće ograditi

kad se baka udala bila je stara cura
željezara je već izrasla u kompleksno biće
koje je hranilo svu svoju djecu
a njene dugačke stotruke ruke
kojima su gmizale glasne utrobe vlakova
otpetljavale su se širinom svijeta

Urođene mane

ponekad se žene rascvjetaju
usred najvećih mećava
tako je mog oca porodila susjeda Anka
na zemljanom podu kraj ognjišta
kad je snijeg već bio preko koljena

kao dijete proganjao je životinje
tražeći u njima neopazive izrasline
stanovit pečat zimzelene osamljenosti
pupoljke koji su i njemu obrasli grlom

nije volio biti među ljudima

kad je imao pet godinama
razjareni se roj stršljena
iz jazbine crnog graba
obrušio na njega
dugo je plakao nateklih očiju od uboda
a onda bez treptaja
nastavio igru skrivanja u duplje stabala
preslojavajući naslage humusa
ne primjećujući
širenje i duljenje tabana
izbijanje prvih brkova
dok nije pao preko svog stopala
kao preko krtičnjaka

Ptičje smrti

nitko ne priča o pticama
u koje useljava zima
na perju im otvrdne svjetlost
pa padaju iz smrznutih oblaka
nemoćne i pune krajolika

u vrapcima zima izjeda najupornije
unutarnje putokaze
pa se stropštaju kroz nebo kao
kamikaze
u naslage bijelog mira

generacijama čuvamo tajnu
da ptice zapravo ne umiru

s prvom južinom
u njima ožive sunčeve pjege
koje ih vrate na početne
koordinate

Zarazne bolesti

Ljuba je naglo okopnila
njene debele ruke u par tjedana
ispuhale su se kao gajde
obilazili su je doktori pa seoske ciganke

i nitko nije mogao dokučiti
s koje je strane ušla zima u krvotok
da iscijede otrov
samo su njene oči ostajale jednako velike
dvije staklene pikule
koje su razlagale strahove kao prizma

kad je cijela prešla u spore
njene smrznute oči bacili su
na dno jezera koje nabuja kao tijesto
u proljetnim mjesecima
da vodene rusalke otope neizbježnost bolesti
koja isparava iz bijede
pod neuhranjenim rebrima

San

dok se vraćao se iz seoske birtije
Mato je pijan pao u jarak
i zaspao u snijegu

meridijani i obratnice njegovih
putopisa rasuli su se iz šešira
i propali u dubinu mekog snijega
načinivši tako u ledenom jastuku
jedinstvenu kartu prema Matinim očima
pod suhim snijegom tako su izrasla
četiri kontinenta na kojima je
ganjao divlje konje
delta Volge razlila se
točno pod Matinom glavom
sanjao je kako love ribu
na Kaspijskom moru
bacali su mreže
puneći ih rijetkim primjercima
gigantskih moruna i kečiga
nemarno budeći
nemani koje su okamenile na dnu

najveće jezero
uvijek je govorio Mato seljanima
iz kojeg voda ne otječe

nije se ženio
ni imao djecu
ni unuke
a da je
možda bi bježao brže i srčanije
kao preplašeno govedo
kad su izronile vodene zmije
i povukle ga
prema dnu

MEĐUNARODNI GOSTI 54. GORANOVOG PROLJEĆA

JELENA ANĐELOVSKA (SRBIJA)

PETR BORKOVEC (ČEŠKA)

MARC DELOUZE (FRANCUSKA)

JOÃO LUÍS BARRETO GUIMARÃES (PORTUGAL)

ARIAN LEKA (ALBANIJA)

GREGOR PODLOGAR (SLOVENIJA)

DANAE SIOZIOU (GRČKA)

BALÁZS SZŐLLŐSSY (MAĐARSKA)

RYAN VAN WINKLE (SAD)

JELENA ANDELOVSKA

Jelena Anđelovska (Beograd - Novi Sad), diplomirala dramaturgiju na Akademiji Umetnosti u Novom Sadu. Osnovala i vodila novosadski poetski program „Poezija u kući“. Radila kao novinarka, konobarica, SOS konzultantkinja za žene u nasilju, prodavačica na pijaci, itd. Autorica dviju zbirki poezije “Domovina, bes, mašina“ (Akademie Schloss Solitude, 2013) i “09:99 ujutru“ (Kontrast Izdavaštvo, 2016). Pjesme su joj prevedene na engleski, talijanski i mađarski jezik. Izvodi poeziju u suradnji s glazbenicima i vizualnim umjetnicima. Živi sa psom Lili. Link za njenu kolumnu “Ljubavi i Društvo“: <http://www.glif.rs/blog/category/kolumne/jelena-andelovska/>

AUTOMOBILI NISU AUTOMOBILČIĆI

Ona od dvadeset,
živim negde.
Postojim sa mladostima
drugih ljudi.
Jer iz godine u godinu
mladosti se pakuju.
Skladište se
promenjeni polovi
mladosti za starosti.
Iz godine u godinu
ne mogu da nestanem,
ona pobešla od kuće
ona protivnica bogatih,
spakovana sam negde
ona od dvadeset.

Ovo je mali grad
za vožnju kakva mi treba.
Trebalo mi
da vozim vezanih očiju
da se zakucavam u zidove
da prelećem mostove.

Ovde je nekoliko uzbrdica
i to je to.

Uvek sam se vozila.
Biciklima.

Limuzinama.
Bilo je vreme
ličnog vozača.
Bilo je vreme
pešačenja.

Vozim se van grada.
Ne vidim kola
ne vidim put
da se smrskam o drvo
i danas
ona sam koja bi ostala živa.

Svetla vrište u moje lice
smenjuju se
osećam da mi je dvadeset,
uvek isto u grudima.

SMRTI, VOLJNO

Smenjujemo se iz noći u noć,
uz njenu postelju
šapućemo gluposti,
samo da ostanemo budne,
sedimo otvorenih očiju,
ispravljenih leđa.

Zaustaviću smrt
ako krene ovim hodnikom.
Reći ću joj.
Reći ću joj...

Sve oko nas je oštro
na sve se možeš ubosti,
podseća me
na vreme u Srbiji.
Mladi gore
na svetlima kockarnica,
na jecavoj muzici
po ulicama.
Crkva je sveta,
knjiga ukleta.
I život ističe

dok, ništa
se ne dovodi u pitanje...
...A ona misli da ćutim
jer sam besna.
Pored aparata za kafu.
U sred noći.
Ja ne znam šta mislim.
Samo da ostanem budna,
sedim otvorenih očiju.

Zaustaviću smrt
ako krene ovim hodnikom.
Reći ću joj stoj,
reći ću joj stoj, ko ide...

Isprsim se.
Sećam se Srbije
i bilborda
za agenciju
o nalaženju partnera.
Sećam se
kad je dotle došlo...
...Ona me samo gleda.
Čeka
reč
da se nadoveže.

Zaustaviću smrt
ako krene ovim hodnikom.
Reći ću joj stoj, ko ide,
reći ću joj stoj, ko ide, smrti, šta ti misliš ko si?

ROZENHAJM

Rajner i ja
bili smo
i u tom vozu.

Noćna vožnja.
Trebalo je kupiti karte.
Stanica, žbun ljudi.
Dolazim iz Nigerije.
Avganistan.

Pakistan.
Idem u Francusku.
Zašto niko nije iz Izraela?
Zato što govorim francuski.
Ja sam frizer.
Moja mačka je ostala negde u ruševinama.
Blago tebi.
Nisam mogla da povedem svog psa.
Jesi li religiozna?
Ne verujem u boga.
Ja sam paleontolog.
Ne razumem.
Jesi li muslimanka?
Ne verujem u boga.
Ko ti daje hleb?
Sama sebi.
U šta onda veruješ?
U ovog ovde Rajnera.
Evo ti dvesta evra.
Kupi nam karte.
Nema karata za taj voz.
Neće da nam prodaju karte.
Kako podmuklo.
Lome nam noge.
Seku krila.
Fuckers.
Srećno.
Rukovanja.
Osmesi.
Vesela deca.
Šaljivi ljudi.
Ponosne starice.
Posle celog života,
u još jedan ceo.
Početak je težak.
Nije baš ljubavna gurka.
Nije baš majčina ruka.

Noć se spustila. Rajner u mom krilu. Divlje posmatra. Nikad nije izgledao tako divlje. Ulična svetla poseku mrak, da vidimo lica. Ko se koga plaši. Ko se koga više plaši?

Dečak spava i plače.
Rajner i ja ga mazimo.
Tata ga uzima u ruke.

Mirno je.
Naporno je.
Požudne oči mladića.
Polomljena leđa starca.
Mama drži bebu u rukama.
Noć se završila.
Kao tiha predstava.
Ulazi policija.
Do you have a passport?
No.
Kršite zakon o strancima.
No.
Izađite iz voza.
No.
Kršite zakon o strancima.
No.
Pođite sa nama.
Dobro jutro.
Dijalog se ponavlja.
U vozu koji kasni
ostaju samo
patrljci noći
beli evropljani
crna mačka i ja.

ZAŠTO PANDUR MORA DA POKVARI SVAKU SLIKU?

Sanjam policija se topi na snegu. Iznenada, svi policajci veselo nestaju u belim tragovima neznanaca. Ostaje samo crna uniforma, razliva se, topi sneg ili bi sneg nju istopio.

SAD, NOVI SAD

Grad se otvara pred nama.
Rajner spava na sedištu.
Voz prelazi reku.
Prvi put vidim ovaj grad.
S leve strane mosta, reklamni mural za pivo.
Od pивske flaše ne vidim građevine.
Izgaženo zelenilo.
Lica lutalica.
Severni grad, koliko severno može biti u ovoj zemlji.
Mislim, ovo je jedna, po svemu, vrlo južna zemlja.

On je rekao, mama dođi, mama izvini

polu – automatski tekst

steže mi telefonski kabl oko vrata gleda me u oči priziva pogled onog dečaka orest zavrće
moju glavu ne mogu da dam tragičan krik nemam glas preseca mi glasne žice žicom telefona
onaj dečak mama mama mama njegovi pogledi kako sam im se radovala koracima osmesima
pomozite mu pomozite mu molim pomoć za njega ocrtava mi kabl na vratu pusti me da se
srušim i ležim tu u nadi da ću nečujno umreti da neću ni znati samo da ne ustanem samo da ne
ustanem ali diže me njegova pesnica puna majčinog mleka velika je kao ova soba soba mi
sada izgleda dvostruko veća njegova pesnica procvetava i zauzima sobu raste lomi sve pred
sobom rasplinjava se puna pesnica mog mesa moje krvi mog tela neko će nekoga ubiti ako mu
ne pomognete gospodine sudija

PANTER ZNA DA STE GA OTROVALI

Tog jutra izašao je bez doručka.
Nekoliko sati kasnije
Oko jedan popodne
Čula sam njegov poslednji krik.
Nisam ga prepoznala.
Nisam znala da mačka tako zvuči
kada umire.
Boli me
Vikao je iz malog tela.
Boli me
Dok je otrov klizio niz njega.
Hteo je da mi pogleda u oči
još samo jednom.
Da zna da ga nisam izdala.
Panter
Zbog kog sam
Počela
Da
Razgovaram sa mačkama.
To je ta moć
Koju ima čovek
Da izabare
Da odluči
Da će voleti mačke
Da neće jesti pse

Da će ljudi jesti ljude.
I uopšte
Mimo kruga preživljavanja.
Pisala sam pesmu,
I mačke ubijate, zar ne?
Moj Pablo Neruda je ležao mrtav,
ceo
crn i sjajan kakav je bio...
Itd.
Jedan mladić se uvredio.
Verovao je da je pesma o njemu.
U sekundi
Panterove smrti
Rekao mi je
Treba razumeti ljude
Jer uglavnom ne znaju šta čine.
I to!
Kad na selu
Bese mačku
Za drvo
To je!
Jer u selima nemaju šta da rade.
Moj Panter bi se ovome smejao.
Valjao bi se
Držao se za svoj mali mačecí stomak
Koji su otrovali ljudi iz obližnje zgrade.

PETR BORKOVEC

Petr Borkovec rođen je u središnjoj Češkoj 1970. godine. Živi u Černošicama pokraj Praga kao pjesnik, prevoditelj (rusko pjesništvo, antička drama) te urednik, voditelj i dramaturg praškog književnog kluba Café Fra. Njegova suverena upotreba klasičnih lirskih modusa rano je prepoznata od publike i kritike te je, kao jedan od najznačajnijih čeških pjesnika srednje generacije, nagrađen brojnim prestižnim priznanjima, između ostalih nagradama „Jiří Orten“, „Hubert Burda“ i „Norbert C. Kaser“, te je primio brojne stipendije, uključujući berlinski DAAD. Autor je trinaest pjesničkih knjiga.

JELENCI

A onda u tmuni, jelenak
lijepi, odljepljuje kruškovo lišće,
druga dva pretvaraju katove hrasta
u kožne fotelje pune trunja.
Fotelje počivaljke, one nestvarne,
mlataraju i lepeću u vrtu poput glasina –
ni da sjedneš ni da legneš, sve je loše,
no naposljetku u tome zaspíš.

VILINSKI KONJIC

Zadak vilinskog konjica
pun plinske modrine.
Lupka on njime
kao ubojitim oružjem.
I ništa, tri modrine, pruge, sjaj.
Preminuo mi ljubavnik
(malo puniji, uvijek bi potapao kànū)
iako ne volim dečke
i nitko mi nije umro.

KOST U ŠUMI

Svijetlozelena kost u šumi,
u mahovini, usamljena,
blizu malog proplanka.
Odozdo suha i glatka
kao kunstdruck papir.

Negdje bi mogla biti lubanja,
možda i s rogovima, ali nikad je nema.
Životinjski kosturi razneseni po šumama,
ujedinite se.

SOVA

Ona me propituje.
Najprije poput rupe perja u trbuhu
koja ima kamene rubove.
Pišem mejl svojoj ženi:
Zdravo. Tu sam.
No pišem to gore
na stablo jer je
ondje taj otvor
što jauče i prihvaća
visoko, ponad ahatnog sela.

SOVE

Tutnje u krug, izvode,
zašto to čine?
Moja ljubav (ti bi to provjerila)
drhturi u barci koju sam odgurnuo.
Konjici sovama nisu ravni,
no idem s njima dugo, sve do mraka,
znam taj liskunov sloj, prasak,
ali ono što zatim dolazi –
ne znam kako te staviti u usta
da budem bliže od tih mekih ptica.

SOVINA DIONICA

Ustao sam u četiri i slušao sovu.
Zvižduk, pisak, a na kraju
huktava tréšnja ispunjena zrakom.
Ta rečenica bez prestanka.
Olga Karlíková to bi nacrtala.
Sve što se reklo sve do svanuća.
I ono kako sam vikao kad si me napustila
u kratkom snu pred samo jutro,

one gadne psovke i hroptanje
iznad jame tvoje nevjere.

GUBAR

Sasušeni gubar s izbijenim okom,
a prema svjetlu s ptičjim perima.
Preostalo oko zaprašeno je zlatom
kroz koje prosijava crna jezgra.
Mačja dlaka na glavi (maženje je milina)
na krilu prelazi u filc pa u prah.
Svijena, zarivena sisaljka, krupni šav nožica,
na hrptu se triput ponavlja tamnosmeđa.
Sve kao u neočekivanom materijalu:
satkana kutija, vezivo od drva.

ZIMSKI DAN DOMA

„Usporedi svoj dim s Novotnima.
Oni se svega sjete.“
Dolje ispod snijega netko praska daskama.
A popodne ondje prebacuje ugljen.
Inače ništa, suhoća i svjetlost, sve
zbog bora kroz prozor:
pipa me ispod košulje dok se saginjem po suđe,
pa pomislim da je to godinu mrtva mama.
Što napraviti? Izaći i posegnuti pod naneseni snijeg pod
stubama
kao za dijamantom.

RIBA

Mislim da počinjemo zaudarati.
Kćeri su nam još malene,
no o tome će ubrzo pričati s ljubavnicima.
Jedan je moj student
na seminaru usporedio očišćenu ribu
s ustima svoje bake,
rasječeno mrtvo bijelo meso
opisao kao njezin zagrljaj.

„Silno je volim, ali tako je“, rekao je pred svima.

FILMOVI

Svi ti filmovi s bordelom
i kamerom u svakoj sobi,
tajnom komorom punom televizora
u kojoj nitkov nabada nožnim palcem
svoju dragu; oboje okrenuto drugamo.
Već dugo nijedan nisam gledao.
Kad me napustiš, želim upravo to
(iza okretne knjižnice na dugme),
samo mjesto bordela pristojan mali hotel
na lijepom mjestu, uz biciklističku stazu.
Već sad sjedimo – svatko među svojim –
crno-bijelim ljubavnim jecajima
i snimkama skrivenih kamera svuda skrivenih;
jedino ću dovršiti po svom, kad me napustiš.

Prevela s češkog Mirna Steklíhová Đurasek

MARC DELOUZE

Marc Delouze, rođen u Parizu, pjesnik je i putnik „iz nužnosti“. Njegova prva knjiga, *Souvenirs de la maison des mots*, objavljena je 1971., s predgovorom, Luisa Aragona, a uslijedila su još tri pjesnička naslova. Autor je mnogih pjesničkih adaptacija s armenskog, mađarskog, španjolskog, hebrejskog, arapskog... Nakon uspjeha prve knjige, 20 godina se uzdržavao od objavljivanja. U međuvremenu osnovao je i vodio više organizacija i festivala na različite načine posvećenih pjesništvu, između ostalih i Les Parvis Poétiques, Festival Permanent des poésies dans le 18ème arrondissement te nedavno upokojeni Les Voix de la Méditerranée. Nakon 2000. godine ponovno se javlja brojnim naslovima u različitim žanrovima, od poezije do romana.

*

Ušuti

samo načas
ušuti.

Slušaj.

Dobro poslušaj
Slušaj buku
onoga što u tebi šuti
ono što se kreće kad si nepomičan
moglo bi proključati...

Ne miči se.

Hodaš.
Zaustavljaš se.
Saginješ se.
Pipni
Reci, osjećaš li?

To pod zemljom pulsira
pod zemljinom korom
polako se uspinje
val što dolazi i odlazi.

Dopusti da prodre u tebe
Dopusti si u njega prodrijeti

*

Lutaš

raslinjem televizijskih antena.

Uštipeš se.
Misliš da sanjaš.

Nalik si životinji iz prapovijesti
koja promatra vlastiti kraj.

U grudima ti kostur ranjene ptice.

Među bedrima prašnik slijepog radara
tone u san.

Dopuštaš da u tebe uđe stroj što kosi prošlost.
Postaješ sjemenka ukopana u plodnu zemlju Povijesti.
Puštaš da u tebe uđe zbilja tvog sna

i konačno porađaš
svoju osobnu povijest

*

U tvojoj glavi

metro
vrisak djeteta
oko boje sljeza tog klinca/klinke koje se
kao klinac/klinka
nikad nisi usudio/la poljubiti
usnula ljubav
susjedova mržnja
dim cigarete
murjak, doktor, šalter
i tisuću i tisuću i jedna stvar
što zrije
u tamnoj bačvi noći.

Tražiš svoja usta
neki izlaz.
Nailaziš samo na čeljusti.

Pokucaš – ima li koga?

Znaš:
ljubav svijeta lijepa je
poput pitanja bez odgovora.

*

U nepoznatoj gomili
ponekad bi se trebalo zapitati.

Gdje je nestala
zaobljenost ramena
pregib ruke
plava vena spolovila
ispruženo koljeno
luk stopala?

To su samo riječi,
riječi tek tako
rasute
labirintima ulica
i saobraćaja.

Zasjeo/la na rub svog pogleda
voliš vjerovati da je svijet
jednostavan.

Pred pojednostavljenim oblikom
svijeta
odmjeri
složenost svog pogleda.

*

Misliš da odlaziš jako daleko

luda želja za putovanjem
uznosi te.

Lopatice ti se šire
kao krila.

Ne okreći se
zatvori oči

oblikuješ zrak
koji ti prolazi kroz prste.

Ne okreći se.
Otvori oči

krila tvojih leđa ovdje su
da
pred tobom
kao što je meta
već sadržana u strijeli.

VALLETTA FICTION

Svim migrantima stradalima u Sredozemlju

Misliš da je more
Misliš da je voda
Ali to su samo riječi
Koje poput pješčanog vala bujaju
U neumoljivoj pustinji želje

Misliš da je otok
Misliš da je luka
Vjeruješ u ono što vidiš
Ali vidiš samo svoj pogled
I čuješ samo jeku vlastitog glasa

Misliš da je kamen
Misliš da je grad
Ali to je samo kulisa
Teatra sjećanja

Onda si uronio misliš
u pjesmu od mora

Ali dočeka te Pakao
I pio si na izvoru srama
U grobnoj Homerovoj tišini
U koju je Europa potonula kao neukopana kost

Misliš da je more
Misliš da je voda
Ali to su samo krici zatomljeni
Pod golemim valom straha
Koji se više ne nada nikakvoj obali

Malta, rujan 2014.

*

Ljubav

nije ono što je u tebi
nije ono što je u meni
to je ono što postoji među nama

Ljubav

nije ono što sam ja tebi
nije ono što si ti meni
to je ono što je nama
svijet

Taj predio za život što ga zovemo svijetom
ta zemlja govora i djela
koja nas sjedinjuje
kao što poljubac
sjedinjuje dahove.

Svijet

s našim očima koji čine dan
s našim prstima koji po njemu rišu
vrijeme koje prolazi
s našim prstima koji ga oblikuju
vrijeme koje teče...

Ljubav

taj naš trag
u svijetu

NOĆNA MORA ZABAVE, ILI OBRNUTO

Karneval je na vrhu mojih prstiju
Sve se prurušava besramno
laže i laže poput buke
glasova iza mog ramena

Ne znam više govoriti pisati
Ne znam više pisati govoriti Sve
se možda treba
iznova načiniti Da ne
postojim da sam jedva postojao jučerašnji
dan kad nisam rođen
razdire me svojom istinom Sve
treba ponovno prešutjeti

Tišina u meni tišti me jer
više ne može ispuniti sićušni zaostatak
za bukom koja je prestiže buka
i drži me za ruku i to poprima
grub oblik (ali puštam da poprimi)
olovke čiji pramac siječe
pijane stranice se grče
padaju i dočekuju (kao mačka na noge)
na vrat

I da se uvjerim barem u trag
jedva ga slijedim sve dok se ne izgubi i dok
i dok ne raščini
zamišljenu knjigu i njen odraz u
stranici-zrcalu Da slomim
nokte stržući grebući
riječ za koju se držim

dah
i njega malo uhvatiti
dah
napokon potjerati dah prema mekoći stiha
vidite li stih
ja nit stiha gubim je
izgubio sam je – vidite li je?

i što me više progoni više

trčim što me više progoni više sam
u pomanjkanju tragova najednom

Izgubljen

gdje sam – prije – poslije

Zabava

je poprimila drugo lice to je
normalno za karneval to je
razumno i nitko se ne žali osim
možda mjeseca i opet sam

rekao lica – ne
crte – nisu više ista
nego drugo
lice blijedih crta

Zabava

je poprimila drugo lice
moje lice
je poprimilo drugu glavu

Jučer je bila noć sad je sutra ujutro
napokon zora na prstima proze
što stvarima podaje
njihovu poznatu ružnoću

Sutra je i riječi pod mojim noktima su crne
najednom sasvim jadne crne i ne nove Riječi
imaju li opet masku posljednju
masku sasvim posljednju „konačnu“
rekli bismo

Možda ga nikada neću dočekati možda nikada
neću dočekati kraj zabave
je li bila zabava
je li bio kraj?

S francuskog prevela Vanda Kušpilić

JOÃO LUÍS BARRETO GUIMARÃES

João Luís Barreto Guimarães rođen je u Portugalu 1967. godine. Diplomirao je medicinu te je zaposlen kao plastični rekonstrukcijski kirurg za grudi. Autor je devet pjesničkih knjiga, koje su se dvaput pojavile u sabranim izdanjima. Kronike i prijevode objavljuje na blogu Poesia & Lda. The Times Literary Supplement o njegovoj knjizi *Poesia Reunida (Sabrane pjesme)* bilježi: „JLBG je zaigran pjesnik. To ne znači da je neozbiljan, već da pjesničku formu uzima ozbiljno kao igru, koju pjesnici igraju u svojim istraživanjima iskustva. (...) Njegov propitujući temperament te lagan i discipliniran stil u kombinaciji sa stabilnim referentnim fokusom adekvatno mu služe u transponiranju ljubavi i boli u srce života.“

IZMEĐU NEBESKOG I ZEMALJSKOG

Bog ili Priroda
Spinoza

Ujutro

nakon oluje izašli smo procijeniti štetu

(vratiti kamenje u zidove

pokupiti grančice sa zemlje).

Bijes

prirode vratio je svoj prijašnji red

poput traga neumjerenosti kad

idući dan bolje razmisliš i shvatiš

zabludu

minule noći. Od siline nevremena preostale su

samo bol i tišina (u podnožju

jednog mekog bora poraženi nebo i zemlja:

miš i

vrabac vidljive su uspomene slijepog

uništenja) kao da bi

novi početak bio moguć samo u slučaju

da se i božansko i zemaljsko

usude izgubiti.

Bog uspostavlja ravnotežu uništavajući ono što je stvorio –

netko mora umrijeti rano da bi

drugi preživjeli.

KROV SVEGA

Ovog
egejskog poslijepodneva nebeska kupola na Rodu
drugačija je od teatra kakav je Hipatija
zamišljala. Sreća da nisam Egipćanin (ili
Asirac ili
Ur) i da je sunce samo sunce
(mjesec: ništa više od mjeseca) a ne
čista geometrija kojom se predviđaju morske mijene
ili kiše
na kalendaru. Dobro je moći ne znati
odabrati neznanje
leći i gledati nebo (koje je krov svega)
bez čitanja božanskih namjera ili
objašnjavanja
što je ljudsko. Božanski je moći vidjeti ali
brzo spustiti pogled –
poput ranjena maka koji se satima nakon
što ga se ubere
predaje uz naklon pred misterijem
svijeta.

ISPOVIJEST HIPOKRATU S KOSA

Sjećam se ono jednom kada sam liječio
stolara. Na operacijskom stolu ništa
više od uobičajenog –
da nas je netko promatrao kako radimo
(moju kolegicu i mene) rekao bi da je
tehnički ples savršeno izveden
(prsti
ozlijeđene ruke toliko puta mučeni:
više ih je nedostajalo nego što ih je
preostalo da ih se posiječe)
ta ruka nikada više neće stopirati
slaviti pobjedu
psovati srednjim prstom.
Što se međutim dešavalo ispod stola
sada ću ispričati:
njeno koljeno zastalo je između
mojih koljena i (poslušajte:)
siguran sam

(znam da je trajalo trenutak ali
gotovo sam siguran) nešto se ondje činilo živim
(plamen tog trenutka osjećam još i danas)
i nakon tolikih minulih godina njezino odsustvo
još uvijek boli kao što mladić tvrdi da osjeća
(i vjerujte mi da mu vjerujem:)
vrške odsječenih prstiju.

MAČAK NE ŽELI POKRETE

Mačak provodi duga poslijepodneva izležavajući
se u meditaciji (čiji je mačak
na mačku je
da otkrije). Čitavo jutro zabavljen je
dokidanjem pokreta
(papirić na podu
svoje glavost vjetra) predmetima
što čine buku ili se svoje glavom miču
ne na svom
teritoriju.
Ruševine posvuda. Tišina
unutar tišine. Samo je
vrijeme zaustavljeno
kako bi dalo primjer.

MEDITERANSKA PJESMA

Već
smo sve vidjeli sve probali sve čuli
(Pindarove ode pobjedi
fenomenalno vino i maslinovo ulje) na
padinama gdje Zefir jedrima sa zapada donosi
vlažan i leden
miris. Eno akropole s Lindosa (koju
su bogovi napustili)
hram koji je Fidija volio i gdje je na
vremenu da obavi posao
velikog kipara. Sada je
trenutak da dozvolimo moru da nas dodiruje
(moru unutarnjem iskonskom
temeljcu prvotnom)
jučer od Fenicije do Kartage

oranom veslima. To je Odisejevo more
(ono koje je bičevao Kserkso) more
koje nije prošlost
(jer je prošlost sadašnjost) gdje
vrijeme prolazi sporo jer teče zaustavljeno –
poput mačaka na ruševinama (ubijajući
vrijeme
vremenom) udarajući repom zamišljene
neprijatelje.

PEDESETNICA U BISKUPOVOJ KRČMI

Sve se vraća sve je ciklično
(ljubav koja je djelovala izgubljeno)
povratak u *Biskupovu krčmu* gdje
sam župnik navraća kako bi ispio vrevu
(i jedno točeno pivo)
između misa. Unutra
u Katedrali
Riječ je ispunila još jedan ciklus (Krist
je uzašao na nebesa ima već sedam dana i
arhanđeo Gabrijel upravo se sprema posjetiti Mariju
kako bi joj objavio da će postati
Kristova
majka). Vani
na ulicama Malage lutali smo gradom i
poput župnika skrenuli u *Biskupovu krčmu*
kako bismo se pričestili tortiljama
omletom i lignjama. Jer ondje
gdje se hrani vjera hrani se i Čovjek
i to je mjesto milo i Duhu Svetom –
čim
župnik ode spusti se i zamezi
župnikove ostatke (pobožno)
za Njega.

EKSTAZA SVETE TEREZE

Ponizno se
ispričavam, kardinale Federico Cornaro, ali
vjerujem da vas je Gian Lorenzo Bernini
prevario. Ako Meštar nije taj koji bi trebao objasniti

(kako mu se čini bolje)
lice svetice ispunjeno užitkom
(tijelo zabačeno unazad
napola zgrčen *hallux* i poluzatvorene oči) da ni ne
spominjem
onog anđela što probada vatrenom strijelom
s drskim osmijehom zadovoljnog kupidona –
ako je to božanska ljubav želim biti kerubin
osim ako (Uzoritosti:) Vaša
Uzoritost priznaje da je naručila takvo djelo
(griješ zamaskiran razuzdanošću baroka
nešto što je teško vidjeti u kalvinističkoj crkvi)
u tom slučaju (Uzoritosti:) ne
znam što bih smatrao većim
spor užitak svetice (opuštene u takvoj predaji) ili
našu zavist zbog vremena koje je u njemu provela –
usne poluotvorene od metafizičke ljubavi
upotpunjuju (Uzoritosti:)
unutarnji prostor produžene
praznine (Uzoritosti:)
krik
slatke
boli.

PRIČA JEDNOG POSLIJEPodneva

Souzi Diasu

Izvući značenje naš je glavni zadatak.

ZBIGNIEW HERBERT

Postoji
još jedan trak poslijepodneva koji treba riješiti.
Da još neće dugo trajati to je sigurno (čeka ga
zaborav) samo onoliko koliko je potrebno dok
ne padne noć. Još uvijek nedostaje ona svjetlost
prije nego plaža opusti
(djelić sekunde da zaboravi
sjetiti se
vratiti se). Ne nedostaje više puno znam
(samo trenuci zakinuti trenucima) ono malo
što dijeli sjećanje od
iluzije. Tragam za neizrecivim u gustoći poslijepodneva –

ako u pjesmi ne zadržim taj minuli čas
niti on niti ovo poslijepodne nikada
neće postojati.

IZ DRUGE RUKE

Dućan
s rabljenom robom
idealno je mjesto za upoznavanje. Pohabanost
vještije
pokrpana (izgubljena utopija što se tiče
trajanja ljubavi). Dućan s polovnom robom
idealno je mjesto za preprodavanje tuge
(oslobodit ćeš se iluzije da nevinost traje)
dozvolit ćeš da padne prezime koje si nosio
u lisicama. Ondje
među neobičnim predmetima (koji nekoristeni
čekaju svoj trenutak) nalazi se netko koga je vrijeme
poučilo umjerenosti
netko koga je bol naučila strpljenju
tko je na lukav način dobio ono što je dao u
nadi. U dućanu s rabljenom robom
tko zna možda imaš za reći
ono što netko želi čuti.

CRKVE EUROPE

Duarteu Moraisu Soaresu

Katolička zvona zvone slaveći život –
ondje gdje se uzdiže sama crkva nekoć je
stajao poganski hram (korišten
kao podrum
teatar
zatvor i skladište.) Zidovi su upijali
predavanja o arhitekturi (gotika sagrađena
na romaničkom
baroku na renesansi) oživljavajući
mrtav jezik na kojem su ti zidovi
molili. Danas se vraćamo poput
poganih turista (prolazeći lukove toliko uske
da kroz njih ni Karlo Veliki ne bi prošao)
noseći naše privatne bogove u kuću

kršćanskoga Boga –
zahvaljujući (ako postoji Bog) na
agnostičkoj
ljepoti kamena.

S portugalskog prevela Petra Petrač

ARIAN LEKA

Albanski pjesnik, prozaik i esejist Arian Leka rođen je 1966. godine. Studirao je glazbu u rodnom gradu Draču te albanski jezik i književnost u Tirani. Piše pjesme, pripovijetke, romane i dječju književnost te je između ostaloga preveo i talijanske nobelovce Eugenia Montalea i Salvatora Quasimoda na albanski. Nekoliko od njegovih četrnaest dosad objavljenih knjiga i dijelovi njegovih djela prevedeni su na talijanski, engleski, njemački, francuski, rumunjski, bugarski i hrvatski jezik. 2004. osnovao je Međunarodni festival poezije i književnosti POETEKKA i otada je glavni urednik istoimenog časopisa. Dobitnik je više stipendija i nagrada u inozemstvu te u domovini

Jesen u Draču

Rujanska kiša
svoje je strelice usjekla u vrbino meso
listu se krv sledila u žilama
znamen zlokoban
za plodove što u snu će umrijeti.

Nitko se u umoru ne utapa, tek starice iz Chiamerije
što hlače ispiru rujanskim grijehom.

Plima i oseka hrane se prosijanim pijeskom
s razmeđa podmorskih školja
hrđom s brodova
koju vjetar starodrevni
rasprostire kao užegnutu žeravu.

Metalna postelja dragog nam pokojnika
na kojoj nitko otpočinut neće
prostire se kosturnim lišćem
i golubljim izmetom
dok je pod pazuhom sahranjujem
a ime
rukavom otirem.

Zmorac

U najdubljoj tišini
rijeka se jedna uzvija međ mišicama oblaka
vjetar je to

zmorac
što na porođaj dolazi
od soli
brašna
nevidljive kobi i straha
za crni kruh nebeskih Duhova

vjetar, slijepa ova rijeka otječe
ponad u snu
zabuncalnih djevojaka
prije no što će smokvom zatrudnjeti
ponad dječaka rastućenih cipela
užigajuć im misli
puše hući omamljuje sluđuje bunca
kroza pjesme što prodiru u uho
gdje će zapeti
o stupicom zahvaćena češljugara.

Za Drim, petoglasni madrigal

lipanj

Poput čovjeka, Drim umire u vlastitoj postelji
Ne mogavši mijenjati toka za spas svoje duše
Iz doline pristižuć dječaci peru blatom omaljane noge
Ovdje u srcu mučaljivih voda

S onih obala na vodi okamenjene ribe
Obluci su bijeli kamičasti
Nevjeste više ne podižu široke obrube svojih haljina
Koračajuć u vodu bez virova

Drim je s ljeta ubijena zmija
Donosi sreću prođeš li mu poprijeko
Pogledom, riječju, odlučnim korakom
Prstima što zapušuju ušne školjke

srpanj

Na mjestu srca nek se riba nađe
Čovjek s planine na leđima nosi bisage
Pune već suhih oblutaka
I ne sumnja da to su kamičci iz rijeke

Da je fratar rekao
Za nedjeljne mise
Lazar će uskrsnuti
A Drim što se u ispari ugasio u vlastitoj postelji
Vratit će se kad ujesen laste na put krenu
Djevojke kad ponesu po komad zmijske kože
Od zla da ih čuva
Dobru im donoseć sreću

kolovoz

Tko je na nebu svezao modrinjavi rupčić?

U rijeci Luna ispire svoje perje
Svlači bjelinu oblaka i izlazi posve naga
Kad Sunce ispija modru krv i pjenom se opija
Oplakujuć potopljeno iverje
Štono izdiže se usnulo i naduta trbuha
Oslađena ova voda tim većma ubija
raspuštajuć svoje vode u more

Kobno li se ugasio Drim u vlastitoj postelji
Poput onih staraca koje De Rada nije volio.

rujan – veliki koralj

Iz zraka rijeka valovita pristiže /
    kao neki s neba preobražen svetac /
U kapima i mrvicama slavujevim kljunom /
    iznova tad krenu sabirati tlima /
Sve ono perje što ga kroza život rasu /
    kad svukla se Luna sušeć se na obali /
I sve sad pretvori u oblutke i sivo kamenje /
    i ribe i stabla svako oko što u nju glédi
Kako li se češljala na neslanoj vodi /
    i kakve li prošapta iz drugog života tamne neke riječi /
Tamo gdje se voda od ostalih dijeli /
    sve bez krika, bez poljubaca, bez žala i sivkastih porođajnih boli /
Začeta u snima da se rijeka rodi /
    spokojna i slatka, vijugava, grbava /
Rijeka što u isparama uzlijeće sad k nebu /
    a nalik je Drimu što gasi se mrijuć ko u postelji čovjek

Prošireni sonet

Bliže se kiše, ujesen u čežnji one mrijet hoće,
odsječene glave plodova što nipošto razotkrit mi neće
da spustilo se nebo, oblakom se hranim, to je moje voće
na plošnome vjetru gdje se drhtaj ptice sa samoćom sreće

(a ne mogu, ne mogu podignuti glavu)

Kestenje je divlje popadalo s grana, dječica će svoje
sjećanje na štitove čuvat, dok očevi u rakijne pehare sabiru suze,
jedan je od njih u blagu zemlju kano sjeme uzet
dok u prašini i na suhim ovojmima ostali se ukrug roje

(ružmarin, čaj i origan protiv kašlja)

Uroni svojim rukama u dubinu moga bića, promiješaj korijenje,
neka živnu listovi stari, nek se drvo s vrata opet obiseri,
osjećam, iz dana se u dan od osmijeha i pjesme udaljujem

sve porad spoticajna otoka poput mene i tebe na plošnome svijetu
težinu si već ne ćutim, nedostaje dugme na obrubu rukava
tamo bijah objesio iskidani ti glas, razlomljen pjevanjem slavuja.

(u san što mi dođe, bezglasna slavuja)

Jamb

Ženo

na vršcima prstiju kližeš morem uvjereni
da te vode ne mogu progutati a prekasno je sada
da bi se u to povjerovalo jer sunce se već izdiglo i riječ jedna
toplinom ti osmijeh obvija
jegulja je tvoje tijelo iskorijenjeno stablo
upija i grabi sve što mu se sviđa
dok na vršcima prstiju obilaziš uokol tromih otoka
i ni o čem ne zdvajaš ponad ovog mora
bez trunke straha
evo zašto te volim ženo
jer plijen je tvoj čežnja.

Zvono

Prijatelju
moj,
Prijatelju
moj,
Prijatelju
moj,

Riječ
i Snaga
izgubiše začudnost
u moru
brod jedan čeka
jedra na vjetru,

fagot koji me oplakuje,
supružnik ovaj iznevjeren,

za me koji sam ranio
krilima
rukama
dlanovima.

Andantino semplice

... ovo žito što ga dodirujemo jednom bijaše zemlja i sada je zemlja, bijaše jednom kiša, jedra imam, vodu imam, vjetra u krmu, stoga mi je danas biti lađom, tijelo mi treba, oblik... oblik da me obujmi, jer život bijaše i jest jedini, no milosti ja u umjetnosti ne vidjeh

Sibila

Za gospođicu "La", s pentagrama

Za kratku sam sazdan cestu, i nju ću izgubiti,
cestu život/stolnicu
i bolje je ovo od duge i napola ostavljene ceste,
jer polovica je kratka cesta, ukoliko nije...

Nekoć sam poznao glazbu, posvema pijan,
razlučit sad mogu flautu od harfe...
tek kasnije nakon pjesnikovanja rastvorih jedra,

..... barka je ploviti znala.

Ni ja sad ne gledam kamo će val me ovaj odnijeti,
a možda naposljetku i ne bude valova,
glazba u ušima i stihovi poput školjke
nema milosti u umjetnosti, u životu još manje.

Za kratku sam krojen cestu,
s povratkom mnogim.
Aoj, poput mene sama,
poput moje sjene.

U moru potopljeni

Oči i dvije barke nikad se neće susresti,
potapljaju se kad odlaziš na spavanje,
vjetar je skupio tvoja krila
sebi za ogrjev ka godinama što dolaze.

Kroz toplu vodu tvojih očiju
zalijeće te nostalgija
i ranu svoga stopala ti suzama liječiš,
i sjećaš se: poći ti je odavde,

tamo pod trepavicama
gdje oproštajni san
oblacima pokriven –
razmiče krpe Božje košulje.

Rondo

U mojem tijelu
živi bard jedan
a kanio sam ga ubiti,
kao ribu morsku
u vodama medenim
živiš, o barde,
i nisam ga nipošto kanio ubiti,
ne znam gdje živi
u glavi, u rukama,
pod jezikom, u truhu

a ubiti sam ga kanio...
u očima, u noktima
u kosi, na čelu
jer na šutnju me svjetovaše!
kao stari vrtlar
proljeće kada se vrati
i učvoreno oko na granama zlatnim,
a nisam ga nipošto kanio ubiti,
posvećeni onaj bard
ne znam
iščupati oko
otrgnuti ruku
gazim ovu jadnu glavu
tamo ti gdje živiš
iznova veliš "šuti"
kada te odbacim kao nebo oblake
takav, odsječen, istrغان i polomljen
i ja na zemlju padam
bez očiju, bez glave, bez čela, bez krila
i vjetar me žanje
pokriva me,
pak skupa s bardom
iznova ću biti,

jer ovaj sam put odlučio
ubiti.

.....
.....
.....

U tvoje tijelo
ulazi i mjesto uzima
bard neki,
jerbo je Raj pogriješio.

Preveo Daniel Načinović

GREGOR PODLOGAR

Gregor Podlogar (1974) studirao je filozofiju na ljubljanskom Filozofskom fakultetu. Radio je kao urednik na Slovenskom Radiju, bio među pokretačima festivala Trnovski terceti i Dnevi poezije in vina te uređivao slovenski dio međunarodnog poeziji posvećenog portala *Lyrikline*. Objavio je pjesničke knjige: *Naselitve* (1997), *Vrtoglavica zanosa* (2002), *Oda na manhatnski aveniji* (2003, s Primožem Čučnikom i Žigom Karižem), *Milijon sekund bliže* (2006), *Vesela nova ušesa* (2010) i *Svet in svet* (2016). Pjesme su mu prevedene na niz jezika te objavljene u stranim časopisima i antologijama (npr. *Six Slovenian Poets*, Arc Publication, 2006). Prevodio je indijsku prozu (Narayan) i suvremenu američku poeziju (C. Hawkey, L. Solomon, P. Killebrew, A. Berrigan...). Član je LUD Literatura te povremeni DJ. Trenutno živi i radi u Beču.

NA JEZIKU BLISTAVOG DANA

Napisati pjesmu, da dan bude duži.
Misliti na bližnje i zaboraviti
na predizborno vrijeme. Tragati za novim.
Sve raditi polako. Sve raditi tiho.
Ljubav jest. Širi se u krugovima.
Neki su se nasukali i avangarda ima krakove.
Nova vrećica, stara vrećica, nova vrećica.
Otići van, da vjetar zareže.
Otići van, da se svijet postavi na noge.
Otići van, prave stvari na pravim mjestima.
Što još?

ZAGRADA

Deset, devet. Prozor ne može biti otvoren.
Obiteljski album. Figurice. Gore paučina.
U nešto sam upleten. Uvijek si u nešto upleten.
Osam. Komu sve to treba? Mislim da se ništa nije
dogodilo. Misliš da se ništa nije dogodilo. I ništa
se nije dogodilo. I opet ponavljaš sve od početka.
Drveće. Oblaci. Oko daljine. Opet na početku.
Osam. Kako se osjećaš u mogućosti? Jesi li prostor?
Utorak sjedi za stolom. Teta ima telefon. Ukrasi
nisu dovoljni. Suprotnosti. Plave, plave šume.
Sedam, šest. Ne isplati se objašnjavati. Tko je tamo?

Nebo nas vidi, zato smo u parovima. Životinje u gradu
su nevidljive. Živimo u kućama. Jeziva točnost
uređenih vrtova. Sve je s razlogom. Suprotnosti jesu.
Pet, samo pet. Vrata su otvorena. Vlak je iskočio iz tračnica.
Povijest tone. Netko je pitao. Veličina neba
ima u čajniku dovoljno prostora. Površina vode. Sam.
Četiri, tri. Počela je kiša. Smreke. La la. La la.
Počelo je s pričom. Nazovi me. Kiši. Smreke.
Naša priča nema ništa zajedničko sa svime time. Smrt je tu.
Na kraju ti ostane isto. Nemaš izgleda. Smreke.
La la. La la. La la. Na početku si i ponavljaš se.
Dva. Dopusti/ti. Van iz sebe. Samo svijet. Ti.
Obuče neku zaboravljenu misao. Milost. Svijet.
Ulica pjeva. I opet prozori. I opet na početku.
Plave, plave šume. Jesam li rekao da si upleten.
Izgubljeni pogledi svagdana. Alpe iz zraka.
Opet smo blizu. Uvijek blizu. Sunce je blizu.
Jedan. Založio sam srce. Hvala, u redu sam.
Sjene. Vrijeme je da ideš. Založio sam srce.

E-POŠTA

Možda sam ti već pisao.
Sve teže razlikujem
između onog
što sanjam što pišem
što sam namjeravao napraviti
što sam učinio na kojoj razini
se nešto događa i sada ploča
s fotkom Davida Oistracha na ovitku
preskače.
Je li nešto hitno? Što ima novo?
Ne mislim da ima stvarno nešto.
Novine sam (usput) odbacio
ladica povijesti je zatvorena.
Ljubljana
sunce sije.
Sjećaš li se
svjež na biciklu u snijegu je čovjek
kad je mlad.
Tu je Maljevič najbolji.
I Joe Wenderoth
koga sada čitam

zadovoljno brunda

i jede u Wendy's.

Glazba. Glazba. Tišina. Glazba.

Tu je prostor objašnjavam

tu buka buka

preparirani klavir

zvečka u pozadini

Raudiveov glas o glasovima mrtvih

šulja se kroz zvučnike na

ovaj svijet.

Opet sam ostao kasno bolje je da stanem.

Svejedno gdje sam do ponedjeljka

onda imam puno posla

ne zaboravi

pošalji Mustarov broj GSM-a

Rumunja koji nije Rumunj

ej i pozdravi Cărtărescu.

Cijeli svijet me zabavlja.

Ponekad se ljubav ugasi.

Kraj ljubavi

kraj filma.

I to nije ništa loše.

Ne postavljam upitnike

jer ih ne nalazim.

Ali to se razumije zar ne.

Nema drugih golubova u gradu.

I taj film moram vidjeti

moj sat na mobitelu pokazuje već 12:47

ali vjerojatno je

12:20.

I Ljubljana sja u suncu.

I ljudi ovdje su ovisni o ljudima

vremenu

i svjetlosti

koju danas jedem za doručak.

* * *

svi svjetovi međusobno komuniciraju ponekad
povijest kroz prozor baca praznu bocu
i porežeš se Tokio je pun malih legenda
sve je jednostavno ne može sve biti jednostavno
neke stvari zadržavaš za sebe slike lelujaju

možda je u Africi već jutro ožujak je
stablo mjeri vrijeme u deblu pogledaj gdje smo
oblaci i nakon što nas ne bude više
usputan pogled možda dodir kože
detalj na kolažu sve slijepljeno u seriju
fotografije lica svijeta gradovi ulice
odozgo reljefi kuće sasvim male
srebrna boja krila prošlog ljeta
nagnuti hodnici fantazmi posvuda ekrani
različite priče isti ustroj povijesti
svi svjetovi međusobno komuniciraju

RANDOM

Iluzija raste. Govorim malo.
Ništa važno o meni na osobnoj.
54 TV-programa
  nije dovoljno.
      Stvari dolaze stvarima,
odu svečanije nego što su došle.
Hvala
      što šutiš.
Dijelim sliku s gradom,
  u kojem živim.
Jedna srna se muči u boli,
  druge promatraju,
brod tone
u 20. stoljeće.

Blijeda svjetlost listopada,
nešto pokvarene hrane

u hladnjaku,

brujanje centralnog grijanja
poput ritmova elektronske glazbe.

Svijet pulsira
u prljavom rublju.

32. FRAGMENT

Nebo je granica. Još da nađemo brodove, i stvar je riješena.

Sa slovenskog preveo Edo Fičor

DANAE SIOZIOU

Danae Sioziou rođena je 1987. godine u Karlsruheu (Njemačka), a odrasla je u Kardisi, u Grčkoj. Englesku književnost i kulturni menadžment studirala je u Ateni i Berlinu. Suuređivala je književni časopis *Teflon*, a pjesme su joj se pojavile u brojnim časopisima i revijama te antologijama. Sudjeluje u mnogim književnim i umjetničkim projektima u Ateni, gdje živi i predaje strane jezike. Njezina prva pjesnička knjiga, *Korisne dječje igre*, objavljena je 2016. godine za izdavačku kuću Antipodes.

ALICE IN DAMAGELAND

Obilazeći
preživjet ću
život
svoj

usto se igrajući:

čvorka, klackalice, skrivača,
lovice
i drugih

korisnih dječjih igara.

STRIJELA

Hajde da se igramo. Ti ćeš mi otkopčavati dugmad, jedno po jedno, a ja ću ti ispričati san o svakom od njih. Moja naga leđa, vidjet ćeš, oblikuju lûk. Nesavrtljiv. Kad uzmogneš, izradi mi, molim te, jednu strijelu.

MAJČINA PJESMA

Moja mati zna razabrati
listiće metvice
od peršinova lišća
lijepa je
poput Uspavane
Ljepotice s Agrařa
gorka je kao orah
bodljikava kao kesten

i hranjiva poput zvijezde zornice
kuću ruši i potom je iznova gradi
jer ona je Veliki Spremač
na mjestu srca ima zamrzivač
čija utroba nikada ne krči.

SLONOVSKO PAMĆENJE

Usred dnevne sobe buja šuma, mi šutke brišemo prašinu s nerabljenog pribora za čaj i laštimo skupocjenu srebrninu.

Iz godine se u godinu grane nadimlju, zelenilo raste i sve nam je teže proći s jednoga na drugi kraj pa počesmo obilježavati put, a sve se manje vidamo i razgovaramo.

Nije potrebno, divlje su se zvijeri ionako već počele približavati.

VODORAVNI PLAČ

sve se one pojavljuju za jakih kiša

Prva stiže ona koja nosi krsno ruho
i cipelice što nažuljaše me djeverušicu,
uzicom ih vuče po asfaltu pa trpe.

Slijedi ona što poznaje licā svih mojih dobi
i izbjegava pogledati me u oči,
nosi sve albume laži
što pričaju ih fotografije.

Postoji i ona što sa mnom se šiša u ogledalu
te ona otkupljena jednom jabukom.

Postepeno će se pojavljivati

snažnonoga

bezlična

zemljompokrivena

blagooka

mekosrdačna

gorkonoseća

svjetlosijekuća

mrakorazumna.

Posljednja, koja nikada ne uspijeva stići,
vidi se izdaleka moja sestra svjetlosuza,
s očnog joj kamenja niskom oko vrata.
Lijepo žene, ponosne, osvetoljubivo podređene
i sve s djetetom na rukama.

Stavljam narukvicu i ulazim u sliku.

NAJLJEPŠI MUŠKARAC NA SVIJETU

Da djed nije bio najljepši muškarac na svijetu
možda se u njega ne bih zaljubila na prvi pogled
a da se u njega nisam zaljubila
zlo se možda ne bi zbililo.
Da nije vjerovao da imam njegov pogled
kako je s ponosom izjavio
na dan mog rođenja
možda ne bih naslijedila i oči
i njegovo snažno srce
njegov ukus za šešire i žene
i on možda ne bi na pet godina
odgodio svoju smrt
da sam bila dječak možda bi i meni
matematičke zadatke zadavao
namjesto da me lijepome ponašanju podučavao
kako se verati i zašto volimo klavir,
a da je znao da razumijem
nikada mi ne bi ispričao sve one gorke priče
za koje je vjerovao da ću ih zaboraviti
da moj djed nije bio onaj hrabri
i lijepi muškarac snažnih nogu
što uspinje se i popravlja uzduž i poprijeko
posvuda do posljednjega daha
možda bi i on imao brk iz uvjerenja
možda bio bi dvaput ženjen i imao još djece,
a mi bismo sasvim izgubili računicu
da imao je grubo srce i meke ruke
naime naopako

možda mi ne bi dopuštao
skakati po krevetu
i dodirnuti mu trbuh
možda se ne bi bojao operacije
i mi bismo lijepo živjeli
da djed nije bio jedan od onih
što prijeđoše granicu
naši su grobovi sada drugdje razrušeni
da nije plesao i pripremao šlag kao poslasticu
da je škrtario na lunaparku ili biciklu
ne bi bio moja prva ljubav
i moja prva smrt
ne bi bio najljepši muškarac na svijetu
i sada bi za mene bilo nade.

NEZAŠTIĆENO ZLATO

Muškarac koji me volio
ondje je negdje između Walhalle
i Olimpa živio
u rijeci mojega djetinjstva
zajedno s Woglinde, Wellgunde
i Floßhilde je plivao
serenade mi pjevao, čestitke slao
s njemačkim pjesmama što zvučale
poput grčkih i obratno.

Kao da sam ponovo kod kuće
– u gradu kojem prijevod
Karlov je mir–
ili na izletu u Elzas,
u Besançon čuvenih tkanina
od svekolike bezbrižnosti
ne ostade baš ništa.

Muškarac koji me volio
zbirku je mapa imao
o putevima naših je kosā
velike samoobmane gajio
među licima njemačkih turistica
moje je lice tražio
i preklinjao *da konačno*
otvore se granice.

Danas leži balzamiran
u kriminološkome muzeju
kažnjen za prekomjernu taštinu
poput Albericha,
isprva patuljak, potom zmaj, na koncu žaba
i ruglo giganata.

Ah, muškarac koji me volio
tolika voda pa ipak je ime njegovo
u srcu mome zakopano
poput rajnskoga zlata.

S grčkog prevela Irena Gavranović Lukšić

BALÁZS SZŐLLŐSSY

Balázs Szöllőssy je pjesnik, pisac, prevoditelj i urednik rođen 1981. u Budi gdje, nakon kraćih i dužih izbivanja u Turskoj i Indiji, i danas živi. Često posjećuje Peštu. Objavio je dvije pjesničke knjige, te je sekretar mađarskoga udruženja mladih pisaca. Osim organizacije književnih i multimedijalnih događaja, angažiran je u udruzi Város és Folyó (Grad i rijeka), koja se bavi biciklističkim i urbanističkim aktivizmom.

BESKUĆNICI MORAJU UMRIJETI

Migranti moraju umrijeti.
Krv, koja se tijelom sada u istom ritmu prelijeva,
zapne ili se zgusne.
Dojenčad mora umrijeti,
prije ili kasnije, pronaći će ih kakva
upala pluća, zloćudni tumor:
starci moraju umrijeti.
Vojnici moraju umrijeti.
Policajci moraju umrijeti,
nasilnim ili mirnim putevima, prije ili kasnije,
ili u nezgodi, ili polako, ili nenadano
Arapci moraju umrijeti.
Žive stvari razaraju sebe.
Beskućnici moraju umrijeti.

NA NAPUŠTENIM OTVORIMA VREMENA

Kako malo ljudi ovdje ulazi i izlazi,
kako mnogo dolina, crnih joha i ostalog,
kako je šteta što si se otrgnula od mene:
gruba pustoši, netaknuta muko.
Život je odavde teško i slabo pitanje,
da ga prespavamo, nitko ne bi vjerovao.
Nema nam sudaca da bismo brže projurili
u nadi širiti vijest o koncu proljeća.
Ta i nema dalje: otvor je sama uspomena,
kad bi napokon otvorila nebesko okno –
divni se smrtnici susreću sa sobom,
prožet sam posve slatkoćom godina.

IZMEĐU DVA KONCERTA BUGGE WESSELTOFTA

Između dva koncerta Bugge Wesseltofta
grad se osvijestio: ulice cvjetnoga uzorka
djevojke u kapuljačama puloverima uvijek drugog oblika,
slatka ih voda umiva zorom –
zabacuje im tamne vlasi, spušta se,
dolje smrad naplavina, potopljena stabla,
bubnjarski zbor promuklih galebova –
crnokosa djevojka stiže na ulicu Rákóczi,
na laku za nokte svjetlost svjetiljki zlatni most:
sa suncem što se sklopljenih vjeđa gnijezdi na brežuljcima
dodirne se noć koja proviri iz brloga; okolina,
poput izmiksane niza *loopiranog* na registrima
na glasoviru spojenom na iPad.

U četiri godine grad je izrastao u moj dom –
a dom je ono gdje se, ako reda i nema, orijentiraš:
Endresenov glas probija iz prošlosti,
Kornstadov saksofon odgovara odavde,
poslije plivajući u *breakbeat* ritmu mislim
kako u svo to vrijeme baš nikada nisam bio samo onaj
tko sam baš morao biti,
jedva se sjećam odakle dopire šapat topola,
kiša što lije na uljasti nervni sustav
kao votka-soda niz grlo, svilenkasto mi klizi,
jedva čujno, čuvam je u uhu do jutra, pomalo sam
već i umoran, i pomalo razočaran, smiješimo se,
držimo frontu, tko god već stigne, vjeđe mi sklopljene
da bude mjesta: crnokosa djevojka upravo otpedalira dalje,
ili stoji za šankom, ako i ne, i tada,
poput mlačna prijelaza na tihim tragovima zvuka violine –
ako i postoji, možda ni ona više ne zna što sam sve proživio
između dva koncerta Bugge Wesseltofta.

DOM JE S VISINA

Da je kad su se otvorile granice,
makar i sićušni otvor, posljednjih stoljeća,
da je tada krenula navala, ljepša budućnost:
ka desetljećima prepunim uspomena;
zašto i kako koreliraju mogućnost i očajanje –

da bi se za to moralo naći utješno rješenje,
promišljao sam u fotelji zrakoplova.
Moj dom bi s visina bio plošan i pregledan
kad ga ne bi upravo prekrivao oblak.

Ja sam uvijek išao na jug jer je ondje toplo:
smatram to prihvatljivim razlogom.
I prelazio sam Tigris svakoga dana
i vidio kako je živjeti u stalnoj pripravnosti:
pronaći uspomene izmučene zemlje, fosile, zahrđale
plugove duž putova što su ih u strništu izgazili tenkovi.
I zatim sam se odšetao u nedjeljnoj noći iz Pešte u Budim:
podmukla ili nesvjesna tišina, nekoliko zlobnih misli
skrivenih u oštrinu studeni.

Ja nemam više vremena vjerovati u suton Zapada,
ma čak ni za to da izbrišem kognitivne disonancije
priljubljene na moju mrežnicu –
reducirane na suzne kapi kotrljaju se dalje,
smrzavaju u tanašne niti, ostaju mi na licu:
u siječnju atmosfera je ledeno sito
kad s trideset kilometara na sat
pedaliram kroz grad da dostignem
neki novi susret, prijeđem neku novu granicu,
da se radujem
što sam tu.

LUKAVI KAO JANJE

Ti samo idi i pobjeđuj,
ja više volim gubitnike:
oni preciznije, iz veće dubine odjekuju
mrtve detalje, a poslije se tog
trenutka koji te učinio pobjednikom
čak nećeš ni sjećati,
ići ćeš dalje i osjećati se slavnim;
a gubitnicima zauvijek će ostati pod kožom
iver od toga prijepodneva,

i ostat će ondje, neće proći, sjajno blista;
ti samo idi i pobjeđuj, ja bih još ostao, mislim
da više vrijedi opažati trulež,
nepomična preklapanja većega luka,

smrad paniranja na verandama:
vrijeme je poraza važnije vrijeme: kad gusto se ruše
bedemi od armiranog betona brižno povučeni
oko rečenica drugoga – kad već ima koga da me sluša, kao gubitnik
tek tada me možete promotriti dokraja
poput spora, prostrana popodneva,
da biste raščlanili kako si što učinio
i zašto je to uopće uspjelo kako jest.
Naravno, gubitnik ne gubi namjerno,
to znaš čak i ti: biti velikodušan zacijelo
dobro je kada stojiš licem u lice,
ali ti nisi nemilosrdan samo onda
kad je ionako već sve svejedno.

Ja ću izreći ako tebe i ne zanima
i ako ti još ne bi htio shvatiti,
da živjeti je ipak velika stvar!
Ti samo juri, ti mu ionako pripadaš,
ti i ne moraš znati što moram ja:
kakav je, ako ga ima, smrad anarhista,
kako je spora voda kada stoji,
kakvo je zapravo kotrljanje dviju suza,
ili kakve su dvije kompozicije koje jedna prema
drugoj haraju na zasebnim prugama.
Ja te ipak motrim izdaleka,
ukratko, nema razloga za stravu,
no tebi nemam što reći
na registru prepredenijega opstanka.

S madarskog prevela Lea Kovács

RYAN VAN WINKLE

Ryan Van Winkle rođen je u New Havenu, država Connecticut. Njegova debitantska zbirka, *Tomorrow, We Will Live Here*, objavljena je 2010. za izdavačku kuću Salt. Pjesme su mu se pojavile u brojnim publikacijama te je nastupao na mnogim pjesničkim čitanjima i festivalima. Dobitnik je stipendije Robert Louis Stevenson za 2012. godinu. Živi u Edinburgu. Njegova druga pjesnička knjiga, *The Good Dark*, objavljena je 2015. u Londonu.

*

„More je, smatram, beskoristan učitelj“

Marie Howe, „Niotkuda“

Kako sam
gledao prema
tvojim očima kao
da su bile ništa do valova
i sve što sam naučio od mora
jest da je uzelo pijesak i nikad
nije govorilo što je htjelo i kad smo
trebali hladno bilo je hladno i kad smo
trebalo toplo bilo je samo radio-signal iz
onkraj zvuka, što slabašan stiže s Long Is-
landa i ti kada si trebala toplo pogledala si u
moje oči i rekla, *Ljubavi, tvoje ime je tama*, a ja sam
rekao *Ne, nije moje, to je ime mog učitelja, mora, ili
ribara što cijele noći želi u valove sa svojom ženom koja
prinosi i udaljava svjetlo i sve što smo on ili ja ikada dobili
od mora bio je vokabular koji, poput pijeska, blijedi i blijedi.*

NE SMIJEŠ ME ODVOJITI OD BRDA, OD MORA

Valovi su bili bijele cipele što se srućuju
niza drveno stubište. Snimili smo fotografije

noći. Uski jeans brda rastegao se
preko čuvanih humaka, ležečke zakopčan.

Marširaj prstima prijeko, pritisni
organe i šavove.

Naš kapetan bio je brod
u boci koju njegov sin nije mogao uhvatiti.

Odgovori na najvišoj polici, u tami ormara,
s loše skrivenim kućnim pištoljem. Bio je rastavljen

i zatim ponovno sastavljen.
I sada imamo samo kosinu

kiše, miris ulja
u gorućoj tami.

POPLAVA

Namještaj, fotografije,
latice plutaju površinom.

Bilo je proljeće i rijeka je
pupala i cvala.

NE ŽELIM KIŠU ZBOG KIŠE

Pamtim ljeta u kojima
kiša dolazi hladna
kao suprotna strana jastuka. Crvi
napuštaju prašne komore i
pužu pločnikom

onako
kako nikada nismo naučili.
Gnječili smo ih svojim biciklima a
poslije udara sunce je
pržilo kože jednu uz drugu.

Tako ne želim
kišu zbog kiše
– onu koja ne nosi tajne
škripanje naše šupe,
prašnjavi miris

rajčica
prije nego ih opereš.
Nekih popodneva pijesak bi bio mokar

od kiše i ne bi gorio pod
našim smežuranim

stopalima.

Otac bi smislio igru da nas ušutka
dok miris pare sipi u našu kuću.
Onako kako su vlakovi mogli mirisati
prije nafte i struje,

miris zaboravljenog
čajnika koji vrije, gorak i gotovo čist.
U kući karton, kutije i ormari,
i sunce nam nije nedostajalo
kao brat

koji zove da kaže: „Kišo, opraštam ti
što si me zadržala pod
sivom vodom.“ Nisam oduvijek
bio star, glup i zao. Rođen sam
nevin. No sunce

me je učinilo brutalnim.

Volio sam metalne ručice pretvorene u plamenike.
Kada bi pojas pržio bratov maleni bok plakao je
toliko snažno da smo kasnili u trgovinu,
udario sam ga
gdje je već bio rumen
i on je pao na crn, suncem užaren katran,
plačući dok mu nije naređeno da šuti i sladoled se
stao cijediti njegovom uspravnom rukom.
A sada kiša dolazi svakodnevno,

kao novine.

Nedjeljno opsežne. Ne kao dijete
dobrodošlo po povratku,
ni netko mrtav
koga dočekujem.
U lijepim snovima

djed uzima moju ruku,
kaže da mi je oprošteno
što sam zakasnio njemu u bolnicu,
za način na koji

razgovaram s majkom,
što živim dok je on mrtav.
I ja kažem hvala ti a on kaže da uživam u kiši
dok mogu, i samo zbog njega pokušavam, kao
u djetinjstvu,

prije nego je kiša bila tek kiša
ili čak ona prokleta kiša i djed je
stajao kod sladoledara vičući: „Brzo, dođi brzo,
prije nego se otopi.“ Prije no sivi oblak koji
visi nad zapadom dopluta bliže i
sjeti se kišiti.

DVOSPOLAN

Umatajući se uvijek
u odjeću ili plašteve riječi
koje samo psi čuju: zapravo
bio sam gol i nisam znao
koje dijelove pokriti ili
mogu li konačno otkriti sve.
I kakvo olakšanje je skloniti
vlastite ruke, formalno, sa svojih
grudi, testisa i usmina kako bih
se pokazao onim što jesam –
crv, ili možda tek stanica što bi se
mogla roditi, odcijepiti od sebe same
i da si bar mogla vidjeti
sve moje tajne dlake
otkrivene nalik na riječi
ili značenje riječi
koje se uvijek čine konkretnim
u snovima no nikad kada se probudim
i brzo pokrijem.

ČEKAJ, SLUŠAJ, AKO

Ako ovo čitaš
nadam se da napreduješ polako,
da su galebovi sklopili
svoje konstantne kljunove. Ako

su ceste smrznute, testiraj
u času samoće kočnice,
provjeri proklizavaš li. Ostavi
budale i kauboje
njihovoj olupini.

ČEKAJ

Ako ovo čitaš
vrijeme je da znaš
da sam sklopio kutiju.
Presavio sam karton
kao da sam sam bio unutra. Znam,
bilo je dana kada si i ti
željela mene u kutiji.

SLUŠAJ

Jednom, vozeći te u školu, zaboravio sam
da te vozim u školu
i isporučio te na posao.
Na mojoj svakodnevnoj ruti.
Ne zato što sam zaboravio da si sa mnom,
već jer je tvoje *bivanje* činilo da se osjetim
dovoljno sobom da bih mogao dalje.

AKO

Mogao sam te odvesti bilo gdje
nemam pojma gdje bismo bili otišli,
kakvo bi mjesto na kraju svijeta
bilo dovoljno tiho i prostrano
da bih mogao uzeti tvoju ruku, kako bih mogao reći –

S engleskog preveo Marko Pogačar

PROZOR

Sanjali smo i ptica udari
u prozor naše spavaće sobe

poput teške knjige
koja se zatvori u mračnom

delu biblioteke. Ni pukotina se ne pojavi
u tvojim očima ali ovo

stoji u meni poput onog sna
kada smo bili u krevetu a ti

se pretvori u moju bivšu, njena usta
na mojoj drhtavoj kiti govore,

„Volim te, znam šta ti voliš.“
Čak i u snu znao sam da je to pogrešno

ali moja kita je jednostavna mašina, slamka.
Njena usta behu topla kao krv

i dok si spavala ona me je rasekla, ukrala
seme, osmehnula se i progutala i ja se

probudih sa ovim
i morah da razdvojim tvoju zlatnu kosu

i poljubim ti obraze kao da nikad nisam voleo
drugu, kao da sam znao da ćeš umreti, pa sad

ne mogu ponovo da zaspim i budim te
polagano kao da ti spremam kupku.

Izlazimo, trava je vlažna i lepi se
između naših nožnih prstiju i pronalazimo tu pticu,

njegov vrat je slomilo jasno,
sunčano nebo – više poput ribe

nego ptice. Njegova krila sklopljena
iza leđa kao u molitvi. Njegovo telo

pod prozorom
koji uopšte ni nije nebo.

OKEAN KOJI NAZIVAM SVOJIM

Muve sleću na njen zglob, noge, vrhove očiju,
podsećaju nas da smo živi. „Idite pronađite nešto mrtvo,“
kaže ona. A sunce je tu za nas, vetar

uzima našu kosu za jedro. Okean koji nazivam svojim,
kao da plutam u njegovoj materici. Ona kaže
da i sama to oseća. Gledamo u raskrečenost
naše majke – –

oboje sa istog mesta, ali naspram. I
čudno je gledati okean kog si znao
celog svog života i videti ga sa druge strane.
Poput zaticanja

majke kako pije pivo pre Crkve u nedelju.
Moraš je pogledati i pomisliti *Da – ovo je moja majka.*
Muve će sleteti na usnu njene čaše. Nežno poput plime,

ona će ih sprati. Jedna obala nije ni žena
ni muškarac. Treba ti čamac da bi ih video u njihovoj nablekloj
slavi. I pitam se da li sam imalo poput okeana ili

da li mogu iznenaditi nekog otvaranjem svog dlana poput talasa.
Mogu li i ja doživeti trenutak na suncu kada će me dečak ili devojčica
pogledati i reći, „Oče,
Oče treba mi čamac.“

S engleskog preveo Milan Dobričić

MEĐUNARODNI GOSTI – VERSOPOLIS

ANNA AXFORS (ŠVEDSKA)
BARBARA KLIČKA (POLJSKA)
STÉPHANE KORVIN (FRANCUSKA)
TOM SCHULZ (NJEMAČKA)
AIVARAS VEIKNYS (LITVA)

Versopolis je europska platforma za poeziju, poduprta od strane programa Europske komisije, Kreativna Europa, čiji je osnovni cilj stvoriti nove prilike za promociju perspektivnih europskih pjesnika.

Odlični mladi pjesnici pišu svoje pjesme na raznim jezicima, no često ostaju nepoznati van svog govornog područja. Versopolis želi to promijeniti stvaranjem jedinstvene platforme diljem Europe koja će pružiti priliku novim perspektivnim europskim pjesnicima za postizanje međunarodne prepoznatljivosti.

U okviru Versopolis platforme uključeni su sljedeći festivali književnosti/poezije:

ARS POETICA, Slovačka;
GENOA INTERNATIONAL POETRY FESTIVAL, Italija;
ŪMEÅS INTERNATIONELLA LITTERATURFESTIVAL, Švedska;
INSTYTUT KULTURY MIEJSKIEJ, Poljska;
LEDBURY POETRY FESTIVAL, Ujedinjeno Kraljevstvo;
STRUSKI VECERI NA POEZIJATA, Makedonija;
POETINIS DRUSKININKŪ RUDUO (DRUSKININKAI JESEN POEZIJE), Litva;
FELIX POETRY FESTIVAL, Belgija;
GORANOVO PROLJEĆE, Hrvatska;
LITERATURE & WINE FESTIVAL, Austrija;
DNEVI POEZIJE IN VINA, Slovenija;
LE PRINTEMPS DES POÈTES, Francuska;
VEREIN ZUR FORDERUNG DER HAUSACHER LESELENZ, Njemačka.

ANNA AXFORS

Anna Axfors, rođena 1990., pjesnikinja je i književna aktivistica angažirana u mnogo različitih književnih i kulturnih platformi. Njezin pjesnički debi, zbirka *Veckan innan* (Tjedan ranije), objavljena je u nakladi norveškog *chapbook* izdavača AFV Press 2015. godine. Poeziju je objavljivala i u časopisima poput *IOTAL* i *Floret*. S pjesnikom Elisom Burrauom Axfors vodi pjesnički blog *Vi som aldrig skrev prosa* (Mi koji nikad nismo pisali prozu), a zajedno su pokrenuli i nakladničku kuću Fame Factory. Prošle godine švedski ju je dnevni list *Svenska Dagbladet* svrstao među dvadeset najvažnijih švedskih pjesnika mlađih od četrdeset godina.

HERE I AM AND FUCK YOU IF YOU CAN'T UNDERSTAND ME

Škarice za nokte su toliko stare i zarđale da kad njima odrežem nokte ostanu ležati i hrđati dok ja radim druge stvari, svakodnevne stvari, kupujem rajčice, mozzarelu, plačem poput požara u šumi, tijelo mi je prepuno droge života i valova, a ljubav je ta koja stvara njegove riječi, oblikuje glas, a ne ono.

Ono izvlači perje iz jastuka kad svane i nema nikakvog poštovanja za ono što jest, nego samo za ono što će biti, tijelo je sanjalo da je u najljepšem okolišu koje je ikada vidjelo, ali je onda ostalo razočarano, u njegovom krevetu smrdi po leševima, cijelo vrijeme slika svojom krvlju. Pravo ja je samotno ja, kao što je prvo vrijeme samotno vrijeme, a ljeto nemilosrdno miriše, poput fotografije. Jesen miriše na novo vrijeme. Predlažem: da mu nikada ne dođe kraj. Pitaš se kad će mu doći kraj, na što ja kažem da dokle god dišemo nije kraj, to pokušavam pokazati i neka sam luđakinja.

Prije sam se bojala da nisam ona vrsta luđakinje koja se zna snaći; koristiti zahod u kafiću u kojem nisam pila, pobjeći bez plaćanja računa u restoranu ili uvjeriti vratare da sam dovoljno stara. Usamljenost može doći iznenada, ali čovjek je ne bi smio koristiti da svoj život učini dosadnijim ili tužnijim nego što jest.

(Here I am and fuck you if you can't understand me)

Sa švedskog prevela Željka Černok

BARBARA KLICKA

Barbara Klicka, rođena 1981. godine, pjesnikinja je i kulturna animatorica. Pjesnički prvijenac objavila je 2000. godine. Godine 2012. javlja se knjigom *same same*, koja je bila nominirana za pjesničku nagradu Silesius, u kategoriji pjesničke knjige godine. Za zbirku *nice* istu je nagradu – u Wrocławu – i primila, a uslijedila je i Gdynijska književna nagrada. Suradivala je s muzičkom skupinom Pochwalone na albumu *Czarny War*, kao i na CD-projektu *Nowy Tajny Detektyw*. Urednica je židovskog tromjesečnika za kulturu i umjetnost *Cwiszn*. Živi u Varšavi.

USKRS

Početak kao u receptu za proljeće. Išla sam na dugo putovanje brzim autom. Posvuda su bili oblaci, cijenila sam prednosti krovnog prozora. Prolazili smo pokraj roda pa sam rekla:

gle, rode. Rekao je: veseliš se kao dijete. Glup si, rekla sam, veselim se kao dijete jer mi se obraćaš kao ženi u travnju, budi mi prijatelj, želim od toga svijetliti. Potom

pozivala sam za svjedoke lokalce, mailove, balete. Sve u prilično velikim količinama, jer uporno mi ništa nije htjelo biti dovoljno. Ali neka, bliži se kalendarsko uskrsnuće

tim povodom svijetu nosim kolač od sira.
Neka me voli svatko kad već ti ne možeš.

S poljskog prevela Đurđica Čilić Škeljo

STÉPHANE KORVIN

Stéphane Korvin rođen je 1981., živi i radi u Parizu. Uz pjesništvo, bavi se fotografskim i slikarskim radom, a zanimaju ga projicirani prostori tijela, melankolične figure, područja u kojima ključa život. Svojom poezijom obrađuje svakodnevicu, pristupajući joj iznutra, ostavljajući tijelu njegovo vrlo fizičko mjesto. Zanimaju ga obrisi i njihovo isprepletanje, mjeri pritisak želje, ispituje strah i žuborenje vremena.

Osnivač je kreativnog književnog časopisa *Aka* koji u cijelosti sam oslikava te uređuje časopis *série z* koji autore poziva na pisanje o animalnosti. Godine 2015. osnovao je izdavačku kuću Brûle-pourpoint u želji da objavi ponovna izdanja zahtjevnih, nestalih ili zaboravljenih djela. Prvi objavljen naslov je *Non, rien*, Agnès Rouzier.

Snimio je seriju fotografija u gradu Gao na Maliju, temeljenu na *Calendrier Lagunaire* Aimée Césairea, koja je bila povod za izložbu u Galerie Lucernaire. Njegov rad *Les lieux obliques de l'enfance* (Zaobilazna mjesta djetinjstva) nastao je u jednoj istanbulskoj četvrti, a bavi se temom aproprijacije prostora mladih Kurda. Njegov posljednji fotografski projekt *Sous le tintamarre en nage* (Kroz natopljen metež) smješten je na jug Indije, a prate ga tekstovi koji postavljaju temelje kretanja skeptičnog putovanja kroz nedokučiv prostor.

Korvin je objavio četiri pjesničke zbirke: *Percolamour* (2012), *Sinon un lieu* (2014), *Noise* (2015) i *Bas de Casse* (2015) te tri knjige crteža: *Commotio* (2015), *Absence des cow-boys*, s popratnim tekstom Corinne Lovera Vitali (2015) i *A la Tuilière* s tekstom Oliviera Gallona (2015).

DONJI PRETINAC (ulomci)

Prilično je tanko ovdje
pod tlom kože i trepavica
čujemo glasove zgurene u stavu
kako rišu trag mraza u nizinama
to nema nikakve veze s našim životima
misliš
upalo lice, trajno
krhke oči

*

Zemlja odmiče
oluju na stolu ostavlja nijemom
vrlo slab signal
obznanjuje rub

*

Bdijem nad noći
njenim oklopom od škrljca
ne shvaćaš koliki je ulog

previše sam bdio jesenas, ma koliko
ne pio, ma koliko ti bio privržen
navika odzvanja
Stigao sam, ćudljivo raspoložen
da osjenčam
poleđinu zupčanika
točno namjestim onaj sat u kojem su nam stvari jasne
ono što trava odbacuje
a da se ne odrekne mjesta

S francuskoga prevela Vanda Kušpilić

TOM SCHULZ

Tom Schulz, rođen u Großröhrsdorfu 1970., njemački je pjesnik i prevoditelj. Odrastao je u istočnom Berlinu, za život zarađivao različitim poslovima u građevinskoj industriji, a od 2002. godine radi kao *freelance* autor. Od 2008. godine predaje kreativno pisanje te je na čelu pjesničke radionice *open poems*, pri berlinskom Literaturwerkstattu. Poeziju je objavljivao u brojnim časopisima i antologijama, a poeziju prevodio sa španjolskog, engleskog i nizozemskog jezika. Za *Berliner Taschenbuchverlag* uređuje nakladnički niz *Kneipenbuchreihe*.

U posljednje vrijeme objavio je, između ostalih, knjige: *Lichtveränderung*, Hanser, Berlin 2015. i *We're here now. New Hikes through the Mark Brandenburg* (s Björnkom Kuhligkom), Hanser, Berlin 2014.

DOBRODOŠLI U KVALITETU ŽIVOTA

što radi grad?
probavlja

ondje gdje rep
prati psa
u Engleskom vrtu

sklonost anomalijama
slijedimo svoju sjenu
tako siti, tako bijesni, tako ogorčeni

zvijezda koja nas vodi kući
sjaji od Hadera do Unterschleißheima

ondje gdje ti potkoženi podmetne nogu
obuzet nercom i pohlepom, Ivica i Mržnjica

noću čuješ studentice kako
kašljucaju iza zidova
stana za jednu osobu

nijedna od njih ne može ništa
protiv neprijateljstva
drugih

tu stojiš i znaš da su ti brda
za vratom velika utjeha

ovdje ti nijedna pjesma ne uspijeva

S njemačkog prevela Vanda Kušpilić

AIVARAS VEIKNYS

Aivaras Veiknys rođen je 1983. u Elektrėnaju. Studirao je menadžment nekretnina na Gediminas tehničkom univerzitetu u Vilniusu. Prvu knjigu, naslovljenu *Raktai* (Ključevi), objavio je 2007. godine. Radio je kao novinar u litvanskom dnevnom listu *Respublika*, za koji je, između ostaloga, izvještavao iz Afganistana. Dvaput je, 2008. i 2010., u kategoriji mladih nada, nagrađen na litvanskom festivalu Pjesničko proljeće. Suorganizator je pjesničkog festivala Literatūrinės Vilniaus slinktys, kao i urednik triju festivalskih antologija (2011.-2013.) Njegova druga knjiga, *Paukštuko liudijimai* (2014.), nagrađena je prestižnom nagradom Mladi Yotvingian kao najbolja zbirka mladog pjesnika.

DOLETIO JE

Jedne večeri u kolovozu –
niotkuda –

zviznuo je kljunom
u balkonsko staklo –

bjesneći

slao pozdrave s
one strane – –

– praznovjerje, blebetanja,
gluposti;

siječanj

tankim iglicama kuca
pod srcem, majka
leži u bolnici –
izgubila je pola tijela,
iznutra nasjeckanih riječi – –

mama, kažem,
izdrži;
dok se sam kotrljam u bezdan,
stišćem njezinu zaklanu ruku.

S litavskoga preveli Đino Đivanović i Julija Gulbinovič

PROGRAM MANIFESTACIJE: ZAGREB – SPLIT – LUKOVDOL

Zagreb, Dvorana Müller, Kino Europa

Subota, 18. ožujka 2017. u 19 sati

Dodjela nagrada:

- Goranov vijenac Dori Jagić
- Goran za mlade pjesnike Moniki Herceg
- Glazbeni dio programa: Voland Le Mat
- Čitanja pjesnika

Split, Quasimodo club,

Nedjelja, 19. ožujka 2017. u 20 sati

- Čitanja pjesnika

Split, Quasimodo club,

Ponedjeljak, 20. ožujka 2017. u 20 sati

- Čitanja pjesnika

Zagreb, Cafe bar U dvorištu

Utorak, 21. ožujka 2017. u 20 sati

- Čitanja laureatkinja i stranih gostiju

Zatvaranje 54. Goranovog proljeća

3. lipnja 2017, Lukovdol

Odbor Goranova proljeća:

Ana Brnardić

Miroslav Kirin

Branislav Oblučar

Marko Pogačar

Ivica Prtenjača, predsjednik

Zagreb, 2017.